

vredeskrans

U.N.O. IN 1977

MAANDELIJK VOOR INTERNATIONALE POLITIEK EN VREDESPROBLEMEN

20ste jrg. - nr. 161 - MAART 1977

„VREDE“ Studie- en informatiecentrum
voor vredes- en ontwikkelingsproblematiek
v.z.w.

maandblad 10 nrs. per jaar

REDACTIE-BEHEER

PUBLICITEIT :

Onderbergen 51 - 9000 Gent
Prk : 000-0956015-80
- Vrede v.z.w. - 9000 Gent
tel. 091/ 23.82.52

LEESGELD :

250 fr. per jaar
25 fr. per nummer.

STEUNABONNEMENT : 500 fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER :

Michel Vanderborcht
Dreef 10a
9401 Pollare

REDACTIE :

Theo Bailleul, Paula Burghgraeve,
Nadine Crappé, Paul Wagemans,
Chantal De Smet, Jules Verhelst
Jean-Pierre Everaerts, Luc Kongs,
Griet Maréchal, Michel Tanret,
Kathleen Steel, Luk Vermeire,
Jan Verwest, Bob Wolstijn,
Wilfried De Vlieghe, Elie Elia,
Brigitte Van Maele.

REDACTIESECRETARIS :

Jo De Schuyter

HOOFDREDACTEUR :

André De Smet

VASTE MEDEWERKERS :

Frans De Winter, Ward Ruyslinck,
Staf Schmidt, Jan Van Calsteren,
Jos Wolles, Janine De Rop

Centrum voor UNO-recht (V.U.B. - Brussel)

Centrum voor Latijns-Amerika (Roermond)

ABONNEMENTENDIENST :

Lotty Verwest, Carlos Van Vooren

„Vrede“ wil de spreekbuis zijn van al diegenen die - door degelijke informatie of voorstellen - een bijdrage willen brengen tot de internationale ontspanning.

De redactie doet dan ook beroep op de medewerking van al diegenen die hiertoe kunnen bijdragen.

De ondertekende artikels beantwoorden dan ook niet noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de redactie.

OFFSET DRUK :

Beschutte Werkplaats, Landegem.

EDITORIAAL	3
Niet in de val trappen... ..	3
VREDESINITIATIEVEN	4
Uitnodiging	4
OP DE UITKLIJK	5
Solidair met... ..	5
EUROPA	6
Gevolgtrekkingen na Helsinki	6
DERDE WERELD	9
Basisbehoeften als ontwikkelingsstrategie (deel I)	9
LATIJS-AMERIKA	11
Puerto Rico : 51ste Staat van de U.S.A. ?	11
De laatste flater van Gerald Ford	12
AFRIKA	13
Even uw aandacht voor Namibië	13
Onafhankelijkheid in het verschiet ?	13
Zuid-Afrika en de Westerse Defensie	15
DOKUMENT	18
U.N.O.	18
KONTAKTADRESSEN	21
BEWAPENING - ONTWAPENING	22
Socio-ekonomische gevolgen	22
KULTUUR	27
Klaus Staeck	27
VREDESFONDS	28
BOEKBESPREKING	29
Emile Ajar	29
FILMBESPREKING	30
Deus, Patria e Autoridade	30
OPVOEDEN TOT VREDE	32
Vredesopvoeding en kinderboeken	32
AANVULLENDE KORTE BERICHTJES.	

NIET IN DE VAL TRAPPEN...

Al wie met ernst de tijdens de laatste weken afgelegde politieke verkantingen en de berichten in onze informatiemedia beoordeelt moet zich de vraag stellen, wat schuift hierachter.

Het is opvallend hoe - wellicht om verschillende beweegredenen - maar sterker dan ooit te voren zich op alle vlakken een campagne ontwikkelt om de landen van Oost-Europa verdacht te maken en aan de schandpaal te nagelen.

We hebben in ons vorig nummer, en met reden, de tekorten aangeklaagd in deze landen van zekere mensenrechten en hebben onderlijnd dat geen inspanningen mogen gespaard worden om hieraan een einde te stellen. De vraag stelt zich echter meer en meer of de campagne, die we op dit ogenblik meemaken, wel dezelfde bedoelingen heeft. Het is wel opvallend, en Kardinaal Alfrink heeft hierop te Oostende nog de nadruk gelegd, dat sommigen in onze Westerse wereld schijnen te vergeten dat het ook goed is voor eigen dinar te vagen.

Wie de toespraak hoorde van Defensie Minister Van den Broekmans, of iets gelezen heeft over het berucht boek van Generaal Clope, zal moeten erkennen dat met het gescherf van „de Russen komen" andere doeleinden worden nagestreefd. Het komt er op aan nog maar eens de openbare opinie nuwe te maken voor nieuwe „offers" voor de bewapeningswedloop.

Wanneer men er in het Britse Wetboek over Defensie schrijft dat „er geen enkel teken er op wijst dat de landen van het Warschaupak agressieve bedoelingen hebben" dat wordt dit door hoogergeroemde oorvechters van de koude oorlogspolitiiek netjes dood gewezen. Rex Christ vestigt hierop ten andere eveneens de aandacht „Wil de Sovjetunie wel naar de Rijn" vragen zij in „Kommentaar van febr. 1974". En verder... „In NAVO hoorden is de Sovjetunie per definitie op verovering uit en is de Sovjet strategie per definitie een OFFENSIEVE strategie, wij de NAVO per definitie een VERDEDIGINGSBOND is.

Dat de Sovjetunie in historisch perspectief altijd de aanvallende is geweest (1812 - 1917-20 en 1941) en zelden de aanvaller, wordt door Navokringen systematisch verzwegen. Wat de Sovjet-hegemonie over Oost-Europa betreft die is het antwoord van de Sovjetunie op de „cordon sanitaire" waarbij het Westen tussen beide wereldoorlogen Sovjet vijandige regimes aan de macht hielp van de Zwarte tot de Baltische zee... (eerste uitgave van de „containment" politiek) ...

Wat op dit vlak door sommigen wordt nagestreefd wordt steeds duidelijker. Het afluwkeren van een angstcomplex die er ons wilens nielens moet doen in bezitten om, zoals V.D.B. het uitdrukte, met de aankoop van steeds meer en steeds moderner wapens „een verzekering te nemen op de toekomst...". Een zogezegde politiek van het minste kwaad tot glorie en... profijt van de wapen-

fabrikanten.

Sommige politieke leiders en persmedia dragen op hun manier bij om systematisch door verdachtmakingen en het ophangen van een sluier van geheimzinnigheid de openbare opinie voor deze „oplossing" klaar te stomen. De miskentning van sommige individuele mensenrechten in Oost-Europa bieden hun hierbij wel een uitzonderlijke gelegenheid.

„Le Monde" schreef echter niet zonder reden dat, wanneer President Carter het nodig oordeelde naar Sacharov te schrijven, hij in de komende dagen wel heel wat werk voor de boeg zal hebben gezien dit hem moreel verplicht ook naar de honderdduizenden te schrijven die elders in de wereld vervolg worden. Meer nog, niet zoals Sacharov vrij verklaringen kunnen afleggen maar in gevangenis en concentratiekampen opgesloten zitten.

Het blad vroeg er aan toe, niet alleen in rechtse regimes die slechts dank zij de steun van de President op de been worden gehouden maar ook in de Verenigde Staten zelf. Een beetje meer beschouderheid zou zeker niet ongepast zijn van wege de leiders van een land dat in Vietnam op de brutaalste wijze miljoenen mensen heeft gedood en wiens geheime diensten, de C.I.A., in heel wat landen verantwoordelijk zijn voor de gruwelijkste misdaden. In ons land gaat het dezelfde richting uit. Winnen Russe, Oost-Duitse o.a. anderen in een sportwedstrijd dan gaat het om bevoegsten of is er doping in het spel. Gaat het echt in de scheepvaart dan is het de schuld van de socialistische landen die een dumpingspolitiek bedrijven, en... „de expansie van de Sovjetvloot heeft ook strategische en militaire overwegingen". (De Standaard 21.2.1977). Voortichting wordt hier dan ook toegevoegd... „Het is begrijpelijk dat de Amerikaanse havenautoriteiten de Sovjetunie ernstig naar de ogen kijken. Het zijn goede en belangrijke havenkanten".

Er zijn problemen in de zeevisserij - dat iszen we „Als zeerovers en piraten van de moderne tijd schuimen de fabrieksboten van de Oost-bloklinden onze zeeën af" (De Standaard 21.2.1977). De dag voordien (20.2.1977) lezen we echter in dezelfde krant naar aanleiding van de onderhandelingen tussen E.E.G. en de Sovjetunie betreffende het visserij akkoord. De E.E.G. stelde het gebruik van 17 vissersschepen voor. De Sovjetunie vroeg en verkreeg de aanwezigheid van 42 schepen waarvan 20 kleine. Commentaar van „De Standaard" „Natuurlijk valt nog te bezien of de Sovjetunie niet hun belangrijkste doel bereikt hebben : zoveel mogelijk scheepjes rond West-Europa laten zwerven van waaruit ze NATO vlootbewegingen kunnen observeren en militaire radioverbindingen kunnen onderscheppen...". Zijn onze E.E.G. ministers dan willen of verkapt Sovjet-spionnen ?

Tot zover gaat de bedenking van hoogergeroemde journalisten niet... de verdachtmaking is nu dat is het belangrijkste.

Nu is er ook de HAIG (Helsinki Agreements Implementation Group) de internationale parlementaire groep die, zoals WIJ van de V.U. het schrijft, door W. Kuypers

wordt opgericht.

De volksvertegenwoordigers Glinne (B.S.P.) en De Kerpeel (C.V.P.) zijn hierbij zijn medewerkers.

Uit het slotakkoord van Helsinki interesseert hun alleen de derde korf zeggen ze zelf.

Volkvertegenwoordigers W. Kuypers, die zijn sympathie voor de VMO en Zuid-Afrika nooit onder banken of stoelen stak, en twee jaar geleden het statuut van de (breiten verval in het Slotakkoord van Helsinki) als een verraad beschouwde, zegde o.m. tijdens de persconferentie „We willen niet alleen reageren op wat gebeurt in de Sovjetunie, waar 120 volkeren in ondemokratische bestuurspatronen gevangen worden gehouden. We zullen alle landen aanklagen die in akkoorden hebben ondertekend maar niet nalezen.“

Inzaken worden de senfallen in een richting ingezet. Valt het u niet op dat de vissen hier reeds één trede hoger worden geplaatst? De 120 volkeren... maar wat zou men er van denken moest in de Sovjetunie, tekstueel de grieven en het misprogramma van de V.U. overgenomen worden door een comité opgericht voor de bevrijding van het Vlaamse Volk.

Of voor de erkenning van de mensenrechten rond de lokettenhistorie van Schaarbeek?

Uit het verslag in „Le Soir“ van 28.2.1977 vernemen we dat Defensie minister VDB reeds zijn inzichten kenbaar gemaakt heeft tot HAIG toe te treden. We komen ook te weten dat in de lijst van de personen waarvan gezegd wordt dat zij vervolgd worden in overtreding van de akkoorden van Helsinki de naam voorkomt van de Belg Antoon Pype, die in december te Leningrad werd aangehouden voor verspreiding van manifesten.

„Le Soir“ schrijft zelf dat deze traktaten een alternatief regeringsprogramma voor stelden gebaseerd op het programma van de Unie der Solidaristische Russen. Moet men dit alles geen provocatie noemen? Een duidelijke inmixing in de binnenlandse aangelegenheden van een ander land die ook wij van niemand zouden dulden! Dit alles maakt deel uit van een weloverwogen strategie die door sommige groepen achter de schermen zorgvuldig wordt aangewakkerd met de bedoeling de ontspanning in vraag te stellen en de voortzetting van de bewapeningswedloop mogelijk te maken. We mogen hier niet in de val trappen!

Wanneer we weten dat door de C.I.A. en de lobby van de wapenindustrie honderden miljoenen werden en worden uitgesmeerd en de rol kennen die ze in Chili en elders hebben gespeeld om de macht van de multinationals te handhaven, zelfs door het bevorderen van de meest gruwelijke terreurmethodes, dan zou het niet verwonderlijk zijn moesten zij, ook voor de op gang zijnde campagne, enkele miljoentjes ter beschikking hebben.

Neen, we mogen niet in de val trappen. De strijd voor de mensenrechten, waar ook ter wereld en dus zeker ook in de socialistische landen, moet gepaard gaan met de strijd voor de internationale ontspanning en niet er tegen gericht zijn zoals dit vandaag zo duidelijk blijkt uit de op gang zijnde campagne.

André De Smet.

VREDESINITIATIEVEN

UITNODIGING

ONS MAANDBLAD „VREDE“ IS TWINTIG

We verwachten u stellig op de feestdag voor de viering van het 20 jarig bestaan van ons maandblad „VREDE“ dat plaats heeft op

ZATERDAG 23 APRIL 1977

10.00 u. Rijksuniversiteit Gent,
Akademiersaal,
Vulderstraat, Gent.

Feestzitting.

Gelegenheids toespraken door:

- Prof. Dr. Herman Balthazar - Historicus.
- Robert De Gandt - Alg. Secret. van het Comité voor Veiligheid en Samenwerking in Europa.
- André De Smet - Hoofdredacteur van „VREDE“.

Voorstelling van animatiefilm van Raoul Servais.
Cromphobia en Operatie x 70

11.15 u. Receptie en hulde aan enkele oude medewerkers van Vrede.

13.30 u. Vertrek Recollettenter - Gent.
(over Gerechthof)

Rondvaart en middagmaal op de „Benelux“ plezierboot.

Excursie op de Leie langs een van de mooiste straken van Vlaanderen.

Attracties.

Aandeel in de kosten : 300 fr.

Kinderen - 14 jaar : 250 fr.

Zonder middagmaal : 125 fr.

Inschrijving door storting op de Prk 000-0956015-80
van Vrede vzw, Gent - vóór 17 april.

(Vermelden 20 jaar Vrede en aantal personen).

SOLIDAIR MET ...

Drie van onze volksvertegenwoordigers en elf van onze senatoren hebben op 16 december 1976, om 13.30 u., in de Senaat, Wetstraat, Brussel, een nieuwe organisatie, de Belgisch-Zuid-Afrikaanse Interparlementaire Vereniging gesticht.

Enkele anderen (vijf senatoren en drie volksvertegenwoordigers) lieten zich verantwoordigen... wellicht om naar een of andere behoorlijk te smeken. (1)

Naar verduid zoude reeds bij de 160 vertegenwoordigers van het Volk de nieuwe beweging steunen waarbij België weer eens een nieuwe nationaal particularisme rijker is geworden.

Onze vertegenwoordigers, Vlamingen en Franstaligen breedtelijk (en zusterlijk) verenigd tegen het zwarte gevaar vinden dat het nu eens geboden moet zijn over al die ongegronde kritiek op het blanke (in de zin van zuiver), menselijke en dovensal te democratische Zuid-Afrika.

De brief die zij op 26.1.1977 naar hun waarde collega's verzonden (en die melding maakt van 50 aangesloten en die elk een bijdrage van 300,- betaald wordt) vergeseld van een soort rechtvaardiging. De wambel willen wij u zeker niet sparen :

„Zuid-Afrika staat in het centrum van de belangstelling van de kritiek. Hoewel de richtings van de Belgisch-Zuid-Afrikaanse Interparlementaire Vereniging geen enkele kritiek, die juist is wanneer te ontkenen of uit de weg te gaan, zijn zij nochtans de mening toegedaen dat veel van de uitgebrachte kritiek aankomt door onjuistheid, door overdwijving of door eenzijdigheid en dat er anderszits van het hele positieve dat Zuid-Afrika verricht te weinig doordringt bij onze openbare mening door de eenzijdige geïntendeerdheid van de meeste van onze massamedia“.

De rest van de tekst sparen wij u wel - ze maakt elk denkend mens kennelijk, doch enkele ideeën van de verspreidings... Onze parlementsaren houden een angstzucht voor Zuid-Afrika dat nooit zij „gehaasheid aan het Westen“ verstoet heeft. Bewijs van deze geïntendeerdheid : Zuid-Afrika onderhaadt zelfs geen diplomatieke relaties met de kommunistische landen (Hieruit volgt a.h.w. de verspreidbaarheid dat de kommunistische krachten het land trachten te verwakkel door het te isoleren... Met andere woorden : Europa moet wakker worden want „Zuid-Afrika in kommunistische handen zou een zware slag voor de Europese verdediging betekenen en de N.A.T.O. overbodig maken“ . Het lijkt geen twiifel dat een nationale VDB plukking zal zijn met dergelijke krachtige taal)

De parlementsaren zijn een mening dat Europa het schuldcomplex veroorzaakt door zijn kolonialistisch verleden met uitsluiting en daarom om het even welke nieuwsgierig met blanken in Zuid-Afrika bekritiseren... nochtans worden de blanken in veel gevallen reeds voor de zwarte in Zuid-Afrika wat maakt dat het probleem van de duizenden dichts met „koloniale erfzins“ is waar met met de beste middelen en op de meest efficiënte manier een oplossing voor tracht te vinden.

Senator Van Ackers van de Christelijke Volkspartij, een van de medelidende, verdedigde op de nieuw (interview n.a.v. de stichting van de vereniging) de grote apartheid (= de geschiedenis ontwikkeling van het zwarte en het blanke Volk) toonde zijn (metige, zo matig) affaer voor de kleine apartheid (= het

verbod op betreden van hospitalen, buszen, café's, enz., enz. voor zwarten). Logisch standpunt (indien de grote apartheid verder doorgevoerd wordt en men al die „steigers“ in kampen verder parkour (= de kleine apartheid sowieso overbodig) Onze vertegenwoordigers zijn tevens van mening dat de Ministerie Staten een gewettigde politiek voeren als zij zich op unilaterale wijze steunen in de binnenlandse aangelegenheden van „zekere“ landen. Maar een volgens het Zuid-Afrika en Rhodesië niet criminaliseren als men het niet doet met zijn dictatoriale landen waar men de vrijheid onderdruk en de mensen in concentratiekampen opsluit.

Zij steunen Togo, Mozambique, Tanzania waar eenieder als vermoord door zou wijzen... En wij die dachten dat zo geleerde dames en heren ook naar de tonnen koken, ook naar de radio luisterden en ook de kranten lezen : wij lezen en horen andere wetenschappelijke commentaar op ó.v. Idi Amin.

In elk geval : Tindemans zal niet ver moeten zoeken om leden te vinden voor zijn „Aktiecomité ter verdediging van de democratie“.

We kunnen zo verder gaan maar willen onze lijk papier en kingers liever sparen voor een zwaar initiatief.

Een bedenking echter nog : op 26 februari betoogden te Antwerpen een 4.000 mensen tegen apartheid op initiatief van het Vlaams Anti-apartheids Front.

Op de Meir en op de Groeningens wijkten een 100-tal individuen (kan men hier van menzen spreken ??) hun sympathie voor de Kurster-kliek betuigen door confrontaties uit te voeren, door het groot spandek te ontploffen („Vlaanderen solidair met Blank Afrika“) en door antisemitisch de Hitler-groep uit te brengen. In Blank Afrika, zijn onze met Blank Afrika's solidaire volksvertegenwoordigers ook solidair met deze individuen en met deze groep ?

(1) Aanwagend de vergadering van 16.12.1976
Volksvertegenwoordigers : J. Daems - P. De Vlie - E. Raskin (V.U.)

Senatoren : Bertolilla (P.V.V.), Boey (P.V.V.), Jos Daems (P.V.V.), De Grève (P.V.V.), Mw. Gorfinache-Lambert (F.L.P.), Jorissen (V.U.), Lachaux (C.V.P.), Huijwelers, Leys (V.U.), Vijn Aelbrecht (C.V.P.), Vanderborght (C.V.P.)

Vermenslijdige
Volksvertegenwoordigers : Belmans (V.U.), Ombets (V.U.), Hinckens (C.V.P.)

Senatoren : Akkermans (C.V.P.), A. Bogaert (C.V.P.), St. Rémy (P.S.C.), Vgn. Der Eij (V.U.)

De namen van de andere aangeslotenen zijn (nog) niet bekend...

Schrik doet te laten telken ? B.S.P., K.P. en R.W. 1976 zou zijn er wijter niet bijzetak.

Het bestuur :
Voorzitter : A. Saint-Rémy
Ondervoorzitter : Jos Daems
Sekretaris : W. Jorissen
Scherbewaarder : F. Colijn
Leden : A. Bogaert, A. Bertolilla, J. Valkeniers, P. De Vlies

GEVOLGTREKKINGEN NA HELSINKI

DE ONTSPANNING MOET DOOR ALGEMENE ONTWAPENING GEVOLGD WORDEN !

(DEEL III door Robert De Gendt)

3. Konfrontatie met de huidige stand der bewapening.
De reeds geciteerde oorzaken van de bewapeningswedloop leiden noodzakelijk tot een konfrontatie met tal van opwerpingen tegen ontwapening; het zijn bezwaren die nog steeds bij westerse politieke en militaire verantwoordelijken leven en grote invloed uitoefenen op de openbare opinie.

We willen ons tot de belangrijkste bezwaren beperken en ze één voor één nader bespreken.

Blijft dan natuurlijk nog de taak van de werkgroep ook bepaalde bezwaren die in de socialistische landen voorkomen toe te lichten.

a. Eerste opwerping:

Bewapening heeft altijd bestaan, bewapening zal altijd blijven bestaan.

Onze geschiedenis is tot op vandaag inderdaad door vrede en oorlog gekenmerkt. Ze werden als natuurlijke gebeurtenissen en als vanzelfsprekend aanvaard. Zolang het mogelijk was, dat de overwinnaar uit de nederlaag van de tegenstander voordeel haalde, zag men in bewapening en militaire sterkte een deel dat waard was nagestreefd te worden. „Wil je vrede, dan moet je je op de oorlog voorbereiden“, kon onbepaald als politieke waarheid gelden.

Maar toen al was het duidelijk dat door bewapeningswedloop en oorlogen - afgezien zelfs van de morele aspecten ervan en van de brutalisering van het leven - geen problemen opgelost werden; integendeel, militair geweld schiep er steeds nieuwe bij. De beide wereldoorlogen zijn hiervan de schoolvoorbeelden. De bewapeningswedloop garandeerde gezinsins de vrede en de veiligheid, want na beide oorlogen - aan de ene kant door de vernietiging van bepaalde waarden, aan de andere kant door het zich oostapelen van onopgeloste problemen - ontstond, in plaats van internationale veiligheid, groeiende onzekerheid.

Met de ontwikkeling van atomaire massavernietigingsmiddelen en van interkontinentale raketten kwam de mensheid in een volledig veranderde situatie terecht; voor het eerst staat de mens voor het gevaar van zelfuitroeiing. Mocht het onder de technische hoogontwikkelde staten, ten gevolge van de bewapeningswedloop, tot het

inzetten van nucleaire wapens komen, dan zou er ij overwinnaar of overwonnen meer zijn. De verliezen in beide kanten en de bedreiging van de toekomst van het menselijke bestaan zouden zo groot zijn, dat zelfbeheer en politiek verstand wel andere vormen dan nucleaire verdeling moesten vinden om internationale geschil op te lossen.

Albert Einstein waarschuwde in 1955 bij het begin van de door de V.S.A. ingezette bewapeningswedloop: „Die weg voert noodzakelijk naar een oorlog die, onder de huidige verhoudingen, algemene vernietiging betekent“. (Mein Weltbild, S. 58).

En in 1963 formuleerde V.S.A.-president Kennedy de konsekwentie van de bewapeningswedloop in onze atoomtijd als volgt voor de UNO: „De mensheid moet het spook met de kernwapens ten val brengen, anders brengen de kernwapens de mensheid ten val“.

In Europa werd door 35 staten met de K.V.S.E. een poging ondernomen om een eerste stap te zetten op de weg „om de konfrontaties die hun oorsprong vinden in het karakter van de vroegere betrekkingen te overwinnen“.

Ook wilden die naties „de ontspanning in universale zowel tot een duurzame als tot een steeds levensvatbaarder en omvattender proces maken“. De 10 regels van de vreedzame coëxistentie drukken de spanning uit om vrede en veiligheid enkel met politieke middelen te waarborgen. Omdat het opstapelen van steeds meer massavernietigingsmiddelen een voortdurend oorlogs- en vernietigingsrisiko inhoudt, erkende men de noodzaak tot een vorm van ontwapening over te gaan. „De deelnemende staten erkennen hun aller voordeel bij pogingen tot een vermindering van de militaire konfrontaties en tot het aanmoedigen van de ontwapening, beide strevingen zijn erop gericht de politieke ontspanning in Europa te doen toenemen en de veiligheid van de betrokken naties te verstevigen“.

b. Tweede opwerping:

Onze bewapening heeft 30 jaar lang de vrede verzekerd.

Tijdens de topontmoeting tot slot van de K.V.S.E. verklaarde V.S.A.-president Ford in verband met de gevaren van de bewapeningswedloop en met betrekking tot de militaire konfrontatie in de voorbije 30 jaar: „Er zijn nochtant te veel situaties voorgekomen waarbij het grote conflict maar niet vermeden werd“.

De overeenkomst onder de vier grote machten over West-Berlijn in 1971 beschouwde president Ford als „het einde van een permanente crisis, die bij ten minste drie gelegenheden de wereld aan de rand van de ondergang gebracht heeft“. Daarmee werd duidelijk gemaakt dat de vrede in de laatste 30 jaar niet verzekerd, maar voortdurend door oorlogs- en vernietigingsrisiko's bedreigd was. In veel gevallen hing het aan een zijden draadje of de toestand van „nog geen oorlog“ voortduurde of indien het dan toch tot een gewapend conflict zou komen.

John Kennedy Galbraith, eertijds V.S.-ambassadeur

raadgever van president Kennedy schreef: „Mensen zonder vooroordeel hebben ingezien dat onze veiligheid, na 20 jaar agressieve militaire confrontatie met de Sovjets, niet groter maar kleiner is dan in de tijd toen de bewapeningwedloop begon”. („Hoe men generaal een banden legt”, p. 89).

De Nederlandse polemoloog Bert Röling stelt vast: „Vrede door militaire macht is geen garantie voor een duurzame vrede ... het streven naar vrede door macht (voert) er bijna automatisch toe andere vredesfactoren te verwaarlozen. Wanneer men zijn aandacht gekoncentreerd op gewapende macht richt, blijft er weinig plaats over voor het streven naar samenwerking met de potentiële tegenstander. Inzake dat de wapens die massa's kunnen vernietigen, vian vijandige gevoelens. Zo voert vrede door (militaire) macht tot bewapeningwedloop. Juist die wedloop versterkt de kansen op oorlog, schepst nieuwe gevaren voor de vrede; meer zelfs, die wedloop kan een zelfstandige oorlogsoorzaak worden”. („Wetenschap van oorlog en vrede”, p. 33-34 en 35).

Laten we daarbij niet vergeten dat, zelfs als het in Europa „rustig” gebleven is, men op andere continenten, juist omdat er bewapening bestond, bijna nooit zonder oorlog gebleven is.

c. Dertse opwerping:

De Sovjets bedreigen ons; daarom moeten ook wij ons bewapenen, om ons te kunnen verdedigen.

Dat wordt sedert 1945 gezegd, om met „de vrees voor de Russen” de groeiende bewapeningstendenzen te rechtvaardigen.

Professor Bert Röling schreef in zijn „Wetenschap van oorlog en vrede”: „De structuuranalyse van Ruslands militaire macht heeft achtereind getoond, dat men daar nooit het doel heeft gehad de wereld militair te veroveren. De militaire structuur is daar nog steeds een bewijs van. Die structuur immers wijst meer op het streven naar veiligheid dan op militaire agressie”.

Zelfs de vertegenwoordiger van een politiek van militaire macht, J. Foster Dulles, de latere V.S.-minister van buitenlandse zaken, gaf toe: „Voor zoverre zo'n beoordeling binnen het bereik van de mens ligt, heeft de Sovjet-regering, onder de huidige voorwaarden, niet het doel de oorlog als instrument in haar internationale politiek te gebruiken. Ik ken geen hoger officier of civiel ambtenaar in de huidige of in een andere regering die ervan overtuigd is, dat de Sovjet-regering ernst plannen koestert voor gebiedsoverwinning onder de vorm van militaire agressie”.

Ook vandaag de dag kunnen wij ons nog altijd afvragen waarom voorstellen zoals het creëren van zones die vrij zijn van atoombewapening en het samenroepen van de K.V.S.E., of voorstellen tot het sluiten van verdragen om wapengeweld te voorkomen, van de kant van het westen jarenlang onbeantwoord zijn gebleven.

Terwijl naar NATO-maatstaven altijd aan een verbeterd veiligheidsbegrip vastgehouden wordt, volgens hetwelk de opaccumulatie van steeds meer wapens steeds grotere veiligheid garandeert, gingen de staten van het Warschaupakt primair uit van politieke veiligheidsoplossingen, die tenslotte door de K.V.S.E. ook algemeen geaccepteerd werden.

d. Vierde opwerping:

De Sovjets bewapenen zich in de laatste tijd bijzonder sterk en zijn ver de meesters.

Over de militaire machtsverhoudingen bestaan er veel willakleurige en sterk variërende verhalen en getallen. Some verklaare ministers of militairen, dat de bewapeningssnelheid van de landen van het Warschaupakt drie- of vijfmaal zo groot is als die van de Nato-staten.

De vermeende machtsverhoudingen zijn nooit precies opgegeven.

Enkele voorbeelden uit de laatste jaren (1971-1975), waarbij officiële of privébronnen sterk schommelende getallen opgeven:

Tanks:

Nato van 5.000 tot 6.500 - Warschaupakt: van 12.380 tot 19.000.

Sterkte van de divisies:

Nato-opperbevelhebber Goodpastor zei in 1971: „De landstrijdkrachten van het Warschaupakt overtreffen die van de Nato numeriek in aanzienlijke mate. In divisies uitgedrukt beschikt het Warschaupakt in de kernafdeling over tweemaal zoveel troepen als de Nato.

Twee Britse wetenschappers van het „Royal Institute” schreven daarop ironisch: „Er zou 15 jaar voor nodig zijn, voor de geheime diensten zouden ontdekken dat een Nato-divisie bijna tweemaal zo groot is als een divisie van het Warschaupakt”.

Grootte der divisies:

Nato: van 23.000 tot 48.000 man - Warschaupakt: van 12.000 tot 20.000.

Troepen:

Nato van 725.000 tot 1.100.000 - Warschaupakt van 800.000 tot 1.350.000.

Gevochtsterkten:

Nato: van 2.800 tot 3.100 - Warschaupakt van 4.430 tot 7.400.

Verder zijn er andere tegenstrijdige verklaringen.

De voormalige opperbevelhebber van de NATO, generaal Goodpastor, betreurde in mei 1973 „om te snelle bewapening van de staten van het Warschauverdrag en een schietstrijd van de Nato”. Tegelijkertijd verscheen de veel besproken „Pentagon-studie”, volgens dewelke „ook het conventionele evenwicht belangrijk gunstiger uitvalt voor de Nato, dan dat totnogtoe werd aangenomen”.

In verband met de klachten over de numerieke superioriteit van de staten van het Warschauverdrag liet V.S.-senator Fulbright zich als volgt uit: „Het gebeurt telkens opnieuw, het is een jaarlijks terugkerende ritus, wanneer de goedkeuring van de financiële begroting op komst is - dat (admiraal van de V.S.-marine) plots verkondigt dat we de mindere zijn, dat onze vloot zwakker is, dat alles zwakker is, dat we militair slecht voorbereid zijn en daarom meer geld nodig hebben”. (New-York Times 7.II.74). Bij de beweringen van veel Nato-militairen en politici (i.v.m. de zogezegde achterstand), gaat het erom meer geld voor de eigen wapenuitrusting te krijgen en wordt dan ook het beeld van een sterkere vijand opgeroepen. Iedere Nato-bijeenkomst ging, wat de militaire machtsverhoudingen betreft, er inderdaad van uit, dat „rekening houdend met alle omstandigheden nog een zeker overwicht van de Nato bestaat. De tendens tot gelijkstelling komt echter naar voren”. (23.5.1975).

Het Londense Internationaal Instituut voor Strategische Studies (IISS) komt in „The Military Balance 1975-1976” tot het besluit, dat het militaire evenwicht tussen de NATO en de Staten van het Warschaupakt zo uitgewogen is, dat een agressie „niet aantrekkelijk” blijkt te zijn. Verder wordt vastgesteld dat „de staten van het Warschaupakt de schijn wekken, en dat eerder dan de Nato streeft - over de huidige troepenreductie heen - een verandering van het numerieke evenwicht na; de staten van het Warschaupakt streefden veeleer naar het behoud van de bestaande verhoudingen”.

Recentere verklaringen gaan in dezelfde richting. De huidige bevelhebber van de Nato, Generaal Haig, zei (in februari 1976) „niet te geloven aan een directe aanval van de Sovjetunie in Centraal-Europa; toch moet de Sovjetmacht gecontroleerd worden door het handhaven van een overeenstemmende Westerse troepenmacht”. In de laatste tijd werd vaak geschreven dat de Sovjetvloot verreweg de sterkste geworden is. Admiraal Holloyway (februari 1976) zei in de Kongresskommissie van de Amerikaanse strijdkrachten, „dat men vandaag de dag nog een klein overwicht behouden heeft, hoewel de Sovjets dreigend naderen”. Een sekretaris voor de zee-macht Middendorf voegde eraan toe, „dat de atoomkracht van de Sovjetvloot niet dezelfde is als die van de V.S.A.”.

Ook staatssecretaris Kissinger heeft in een uitspraak over de zee-macht in het Londense Instituut voor strategische studies (25.6.1976) bijna hetzelfde gezegd en er nog aan toegevoegd „dat de Amerikaanse strategische strijdkrachten, wat betreft hun precisie, verscheidenheid, veiligheid en aantal MIRV's de U.S.S.R. overtreffen”.

„Ook de economische en technologische machts, die aan de basis liggen van de westelijke militaire macht, blijven wat hun mogelijkheden inzake uitbreiding en vernieuwing aangaat verreweg de meesters. Die „overen bewijzen dat de huidige veiligheidsbeschikkingen voldoende en dat we kunnen verdergaan met de onderscheidende elementen van de Sovjetmacht te diversifiëren”.

De politiek waarbij militaire getallen vergeleken worden, ontbreekt het altijd aan oprechtheid en spreekt principieel de pogingen tegen om tot vreedzame coëxistentie, toenadering en ontwapening te komen.

Tot slot nog enkele getallen ter vergelijking uit de miljardens der wapenuitgaven. Volgens de cijfers die door het Stockholms Instituut voor Vredesonderzoek gepubliceerd werden, gaf de Nato van 1949 tot 1970 meer dan tweemaal zoveel uit als de staten van het Warschaupakt: 1.418 miljard dollar tegenover 703 miljard dollar. Volgens gegevens van het Londense Instituut voor Strategische Studies - die van een ander omrekeningbeginsel uitgaan - gaf de Nato in 1974 120,5 miljard dollar uit, de staten van het Warschaupakt 40 miljard dollar. („The military balance 1974-1975”, p. 78).

Terwijl de V.S.A. hun militaire uitgaven jaarlijks verhogen, heeft de U.S.S.R. - waar volgens gegevens van bovengenoemde westelijke instituten - haar bewapeningsuitgaven doen dalen of althans bevroren.

In 1974 beperkte de U.S.S.R. de som van haar verdedigingsuitgaven met ongeveer 1 miljard D.M., wat 8,4 procent van de totale begroting uitmaakt; in 1975 daalde de militaire begroting van de U.S.S.R. nogmaals met 1 miljard D.M.

Vijfde oewerping

De ontspanning brengt enkel het Oosten voordeel. In werkelijkheid kan de vrede voor alle mensen en volkeren in Europa slechts een zekerheid worden en kan de oorlog pas uit de betrekkingen van de Europese staten geweend worden, indien men de vreedzame coëxistentie weet te realiseren.

Het gaat om de poging de veiligheid van elke staat met uiteenlopende politieke en economische middelen te waarborgen. Ook gaat het erom - doorheen een heel net van juridische en materiële veiligheidsmaatregelen - de voor allen dreigend geworden toestand tegen te gaan en zo de vrede te garanderen.

In de slotakte werd tegemoet gekomen aan de verwittigende opmerking van UNO-секретaris-generaal Waldheim. Hij immers verklaarde: „Het behouden van de bewapeningsuitgaven in hun huidige en hoge omvang zal de duurzaamheid van dit vertrouwen onvermijdelijk in vraag stellen en ten slotte het bestaan ervan bedreigen”. Enerzijds bevestigden de aanwezige staten, „hun pogingen te bundelen om het vertrouwen te overwinnen en het vertrouwen te doen toenemen”; anderzijds zullen ze de verplichting nakemen, door ontwapening de veiligheid te garanderen.

Men moet het eens zijn met Leonid Brejnev, toen hij tijdens de topontzetting verklaarde, „dat er vandaag de dag geen overwinnaar en gewonnenen, geen winnaars en verliezers meer bestaat”.

Dat is een overwinning van het getond verstand.

DE C.I.A. EN DE ANDEREN..

De C.I.A. (Central Intelligence Agency) werd in 1947 opgericht als een instrument van de koude oorlog. Alain Dulles, in 1963 door President Eisenhower benoemd als topman van de C.I.A. slaagde er in talrijke en briljante Amerikaanse intellectuelen op sleeptouw te nemen en organiseerde talrijke en omvangrijke illegale operaties in het buitenland die heel wat coëf maakten. De C.I.A. die over zestigduizend vijfhonderd bestondige agenten zou beschikken, een budget heeft van 750 miljoen dollar, zou volgens senator Mike Mansfield, doorheen de gehele wereld op honderd vijftig duizend inlichtingsagenten kunnen rekenen.

De C.I.A. is niettemin niet de belangrijkste inlichtingsdienst van de Verenigde Staten.

De D.I.A. (Defense Intelligence Agency) opgericht door McNamara, de G-2 (de inlichtingsdienst van het landleger), en l'ONI (Office of Naval Intelligence) of de N.S.A. (National Security Agency) allen minder bekend en minder getuurd zouden nog over een heel belangrijker budget o.a. werkmiddelen beschikken.

(Le Monde 22.2.1977).

BASISBEHOEFTE ALS ONTWIKKELINGSSTRATEGIE DEEL I

Inleiding, Louy Emmerly over basisbehoeften.

Het wordt de laatste jaren steeds duidelijker dat het ontwikkelingsvraagstuk alleen maar kan worden opgelost door een aanpak die zich richt, niet alleen op de armste landen, maar ook op de armste groepen in deze landen. De Internationale Arbeidsorganisatie (Emmerly afkorting: ILO) heeft deze stelling omgezet in een ontwikkelingsstrategie.

Volgens deze strategie, en dat is dus missien de voornaamste doelstelling, moeten binnen één generatie (25 jaar) de armste twintig procent mensen van de wereldbevolking een hun basisbehoeften kunnen voldoen. Daarvoor is heel wat nodig, en dat is allereerst uitgewerkt in een heel interessant boekje dat in 1976 door de ILO is uitgegeven: **EMPLOYMENT GROWTH AND BASIC NEEDS - A ONE WORLD PROBLEM**. Het gaat hier om een problematiek die van belang voor belang is, zowel voor de derde wereld, als voor ons. In juni van vorig jaar heeft de ILO er een internationale conferentie aan gewijd. Verslet België namn daaraan ook vertegenwoordigers van de vakbeweging doet. Jammer genoeg is er echter weinig informatie doorgesijfeld naar onze streken. Om deze reden maak ik dan ook dankbaar gebruik van een twaalf voordrachten die eind december en begin januari in Gent en Antwerpen over dit onderwerp werden gehouden door Louy Emmerly. Drie is thans rektor van het Institute for Social Studies in Den Haag; maar werkte langst jaren bij de ILO, reisde in die functie de hele wereld rond, geldt als een van de initiatiefnemers van de basisbehoeften als ontwikkelingsstrategie en is dus zeker een van de beste deskundigen op dit vlak.

Wat hierna volgt, is zover en zo objectief mogelijke samenvatting van zijn woorden. In dit eerste deel gaat het alleen over de derde wereld. Een volgende keer pak ik de

DERDE WERELD

gevolgen van deze theorie voor onze eigen westerse samenleving bij de kap (deze zijn nogal ingrijpend), en ga tegelijkertijd in op een aantal vragen en twijfels die Emmerly oprijst.

Inhoud van de strategie.

De strategie heeft een drietal uitgangspunten:

1. Iedereen heeft recht op een bepaald minimum pakket konsumptiegoederen: voeding, kleding, huisvesting;
2. Hetzelfde geldt voor een minimum pakket basisdiensten: onderwijs, gezondheidszorg;
3. Iedereen heeft recht op participatie, dat is deelneming in de besluitvorming, over de manier waarop de eerste twee uitgangspunten moeten worden verwezenlijkt.

De motor om deze drie genoemde zaken door te voeren is de werkgellegenheid. Er zijn op dit ogenblik meer dan driehonderd miljoen werklozen (of bijna werklozen) op de wereld.

Dit aantal gaat nog elk jaar flink omhoog.

Welke maatregelen zijn er nu nodig om het wereldwerkloosheidscijfer in vijftienvijftig jaar te verminderen, binnen het perspectief van de bevrediging van de basisbehoeften?

In de eerste plaats moeten de ontwikkelingslanden met meer streven naar een zo hoog mogelijke economische groei, zoals ze nu bijna allemaal doen, maar aan een evenwichtige verdeling van zowel de inkomens als het bezit onder de bevolking.

Volgens Emmerly hebben berekeningen aangegeven, dat, wanneer de huidige inkomensverschillen in de ontwikkelingslanden blijven zoals ze nu zijn, namelijk verbijsterend groot, hun nationaal inkomen per jaar met meer dan tien procent omhoog moet gaan om binnen vijftienvijftig jaar voor de allerarmsten een hongersdoodje op te leveren. In de praktijk is dit onuitvoerbaar, behalve misschien voor sommige olieproducerende landen.

Kortom volgen uit deze beschrijving een paar dingen:

1. Landhervorming is noodzakelijk, de rijke boeren moeten hun deel voor een groot deel afstaan aan hun arme landloze pachters;
2. Er moet een hervorming komen van de investeringen. Tot nu toe wordt er veel te veel geld gestoken in moderne, hoog technologische productiesektoren, zoals de glas- en staalnijverheid. Deze brengen wel veel op, maar zijn ook erg duur in startkosten en management. Bovendien verschaffen ze slechts weinig werkgelegenheid, ook al omdat de toeleveringsbedrijven en de afnemers zich in het westen bevinden.

Daardoor valt de opbrengst (waarbij de winst) toe aan een kleine elite-groep, die in snel tempo rijker

wordt en de armen daarmee nog verder achter zich laat.

Er moet dus meer geld worden uitgetrokken voor de traditionele plattelandsontwikkeling én voor de „informele” stedelijke nijverheden, oftewel de welbekende kleine en talloze eenmansbedrijfjes die zo typisch zijn voor het stadsbeeld in de derde wereld.

3. Er moet een systeem van progressieve belastingen worden ontwikkeld, waardoor de rijken gaan betalen voor het onderwijs en de gezondheid van de armen (en niet, zoals nu, andersom);
4. De binnenlandse verschillen in consumptiepatronen moeten worden verkleind. Dat wil zeggen dat alle gezinnen (van gelijke grootte) per jaar ongeveer evenveel geld aan hun onderhoud mogen uitgeven.
5. Uitbreiding van de internationale handel, maar dan niet, zoals nu, tussen de ontwikkelingslanden en hun vroegere koloniale meesters, maar tussen de ontwikkelingslanden onderling, als economisch gelijkwaardige partijen.

Wie zijn de tegenstanders van deze strategie.

Die vinden we, hoe zou het ook anders kunnen, in het kamp van de klassieke ekonomen, de Amerikanen en de elites van de derde wereld.

Volgens hen is de enorme bevolkingsgroei in de derde wereld de oorzaak van alle kwaad. Als die groei nu maar wordt afgeremd, zeggen zij, dan wordt de werkloosheid ook wel minder. Volgens Emmerly gaat dit niet op.

Op de wereldbevolkingskonferentie in Boekarest in 1974 is immers al gebleken, dat het aantal kinderen per familie erg nauw samenhangt met het levenspeil. Hoe armer het gezin, hoe meer kinderen.

Het tweede argument van deze tegenstanders ligt op economisch vlak. Naar zij beweren zou een verdeling van de inkomens, nog wel gekoppeld aan landhervorming, nadelig zijn voor de economische groei. Emmerly meent daartegenover dat dit helemaal afhangt van de politiek per land. De ILO beschikt over vrij betrouwbare cijfers uit zo'n zestig verschillende landen (met evenveel verschillende soorten inkomensverdeling).

Uit deze cijfers blijkt geen enkele samenhang tussen economische groei en de grootte van de inkomensongelijkheid.

De Politieke haalbaarheid.

Naast de klassieke, zo langzamerhand nauwelijks meer wetenschappelijk ernstig te nemen tegenstanders, bevinden zich de kritische waarnemers. Volgens hen is de ILO-strategie in strijd met de politieke praktijk. Het is volkomen ondenkbaar dat de machthebbers in de derde wereld ook maar iets van hun rijkdom en invloed zullen afstaan aan de allerarmsten.

Volgens Emmerly gaat dit niet op indien de armste groepen zich organiseren. Merkwaardig genoeg denkt hij daarbij niet in de eerste plaats aan de vakbonden. Volgens hem zijn deze in de derde wereld nog veel te veel „egoïstisch” afgestemd op de arbeiders in de moderne sectoren, waar de belangen gelijk lopen met de machtige elites. Nieuwe organisatie moet vooral plaatsvinden op het platteland en in de arme stedelijke wijken.

Indien dit op doeltreffende wijze gebeurt, zullen zelfs de meest behoudende diktators en politici tenslotte wel

door de druk van onder uit gedwongen worden om toegevingen te doen.

Tot zover de samenvatting.

Volgende keer dus : kritiek, bedenkingen, vragen én : wat moet er hier gebeuren ?

Gent, januari 1977.

Ernst Gülcher.

GEEF ONS DE MIDDELEN OM ONZE AKTIE VERDER TE VOEREN

U kunt „VREDE” helpen om zijn akties verder te ontwikkelen en... met dezelfde gelegenheid één of meerdere van de talrijke mooie prijzen winnen bij de INNERLIJKE TOMBOLA die aan dit initiatief verbonden is. De prijs van het biljet : 50 fr.

Het boekje van 10 biljetten : 500 fr.

Uit de lijst van de talrijke prijzen - één prijs per 10 biljetten - vernoemen we : een gastronomisch week-end in de Ardennen of een week-end-reis naar Parijs of Londen voor twee personen ; verder wijnen, huishoudtoestellen, handwerk, folkloristische voorwerpen enz., enz.

Speciale prijs voor de omstagen.

Trekking eind mei 1977.

Het aantal uitgegeven biljetten is beperkt.

Maak ons dus reeds vandaag uw bestelling over door overschrijving op Prk. 000-0958015-80 van Vrede vzw., Onderbergen 51, 9000 Gent.

WIJ HEBBEN NOOD AAN MANKRACHT

De vooruitgang van ons maandblad en de ontwikkeling van de vredesakties maakt dat we het steeds moeilijker hebben om alle initiatieven vlot uit te werken. We hebben nood aan mankracht. Nood aan vrienden die ons willen helpen om al eens een artikel te vertalen, stencils te tikken, brochures samen te stellen, adressen te schrijven, enz., enz.

We doen dan ook beroep op de vrienden die enkele uurtjes per maand willen geven voor het vredeswerk. Aan onze lezers uit het Gentse richten we een bijzonder oproep om, wanneer het hun best past, tijdens enkele uurtjes in ons sekretariaat een helpende hand te komen toesteken.

WIN OOK EENS EEN LEZER VOOR „VREDE”

Ons maandblad „VREDE” kan zich verheugen in een groeiende belangstelling. Naar mate ons blad kwa inhoud en opmaak verbeterd stijgt ook het aantal lezers van VREDE.

Win ook eens een nieuwe lezer voor „VREDE”. Tot eind 1977 slechts 200 fr.

In het kader van het 20-jarig bestaan van ons blad ontvangt iedere nieuwe lezer een speelplaat met Chileense liederen als geschenk.

Mogen we ook op uw medewerking rekenen ?

PUERTO RICO :

51ste STAAT VAN DE U.S.A. ?

Naar aanleiding van de verklaring van ex-president Ford is het wel even nuttig na te gaan wat deze verklaring kan lekken. Alvorens zijn woorden te bespreken is het wel noodzakelijk Puerto Rico even te situeren.

Geografische gegevens :

Meest oostelijk eiland van de archipel der grote Antillen.
Oppervlakte : 8.897 km².

Historisch overzicht :

- 1898 :
Het Verdrag van Rome plaatst Puerto Rico onder het maritiem van de V.S.A., zonder een welomschreven statuut.
- 1950 :
- Men stelt voor er een „Vrije verbonden Staat“ van te maken.
- Op 30 oktober breekt een nationalistische revolutie uit onder de leiding van Oscar Collazo. Een brutale onderdrukking is er het gevolg van. Trieste record : de oudste politieke gevangenen van Latijns-Amerika zitten nu nog in de gevangenis in de V.S.A.
- 1951-1975 :
Een vals referendum (slechts een minderheid van de bevolking neemt deel) geeft het eiland het statuut van „Vrije Verbonden Staat“.
- 14.12.1960 :
De V.N. namet de resolutie 1514 aan : „Verklaring over het toekomen van de onafhankelijkheid aan de gekoloniseerde landen en volken“.
- 1.3.1962 :
Eerste vergadering van het Comité voor de dekolonisatie van de V.N.
- 1962-1973 :
De V.S. zoeken allerlei trucs om Puerto Rico onder hun bewind te houden.

LATIJS-AMERIKA

- 1974 :
Juan Maria Bras (Socialistische Partij van Puerto Rico) en Ruben Berrios Martinez (Partij voor de Onafhankelijkheid) geven een verslag voor het Comité voor de Dekolonisatie van de V.N., dat de middelen onderzoekt om tot onafhankelijkheid te komen. De Algemene Vergadering van de V.N. keurt, met 104 stemmen tegen 5, de beslissingen van het Comité goed.
- September 1975 :
Internationale conferentie voor de onafhankelijkheid van Puerto Rico te Havana.
- Januari 1977 :
Gerald Ford stelt voor van Puerto Rico om te vormen tot de 51ste staat van de V.S.A.

Bevolking

5 Miljoen inwoners waarvan meer dan 2 miljoen in de V.S. wonen (1,2 miljoen alleen reeds te New York), oorsprong van deze volkverplaatsing : de visvangst en de landbouw zijn onmogelijk geworden wegens de vervuilde industrie en de industriële sector biedt geen uitwegen voor een weinig geschoelde bevolking.

Sterilisatie : één van de hoogste cijfers in de wereld : 35 procent van de vrouwen op voortplantings leeftijd. Deze volksermonit werd op punt gesteld onder het mom van overbevolking, en als het voor sterilisatiecampagnes in andere landen van de derde wereld.

In werkelijkheid gaat het er om het eiland leeg te maken om er een onmenselijke industriezone van te maken. Culturele vernachting : de Spaanstalige cultuur wordt verwaarloosd. Engels is verplicht in de scholen en de uitwijkingen zijn cultureel onterwilde mensen in toemast van hun economisch drama.

Ekonomische gegevens

- De landbouw gaat permanent achteruit wegens de vervuiling.
85 procent van de eetwaren worden ingevoerd uit de V.S. (aan prijzen 23 procent duurder op het eilandvgt met het vasteland).
- Industrie : massale implanting van vervuilende industrie : Union Carbide, Pittsburg Plate Glass, Commonwealth Oil Refinery Organisation (CORCO), Gulf Oil, Shell, ITT, Kennecott, Phillips Petroleum, American Metal Climax. Men overweegt de implanting van 17 kerncentrales.
Het eiland is een vristation voor het vervoer van de petroleum uit Venezuela (leveranciers van 40 procent van de petroleum van de V.S.). Gulf plant voor 1985 een haven die 325 lijnert tankers kan ontvangen.
Gevolg : het eiland heeft een gebrek aan drinkwater, want alle water is vervuild.

Enkele cijfergegevens :

- De petrochemie leverde in 1972 : 40 procent van al

het paraxyleen in de V.S. verbruikt, 30 procent van het cyclo-taxaan, 26 procent van het benzene, 24 procent van het xyleen en 23 procent van het propan. De meerderheid van de grondstoffen worden omgevoerd tot half afgewerkte producten die in de V.S. zullen afgewerkt worden;

- De petrochemische sector verbruikt, alleen, 35 procent van de beschikbare energie, maar stelt slechts 11 procent van de actieve bevolking te werk en vertegenwoordigt slechts 5 procent van het B.N.P.

Bronnen:

- Verenigde Naties - doc. A/AC.109/PV.1013 van 15 augustus 1975.
- Documenten van het Russel-Tribunaal-Brussel, januari 1975.
- Documenten van de Internationale Conferentie voor de Onafhankelijkheid van Puerto Rico, Havana, september 1975.
- La Cité 25.3.1975.
- De Nieuwe 14.1.1977.
- Verscheidene artikelen van GRANMA van 1975-1976-1977.

DE LAATSTE FLATER VAN GERALD FORD

Drie weken alvorens het presidentschap van de Verenigde Staten te verlaten heeft Gerald Ford een nieuwe „daad“ gesteld in echte yankee stijl: hij stelde voor Puerto Rico te doen aanvaarden als 51ste staat van de Noord-Amerikaanse Unie.

Deze nieuwe belofte, t.o.v. het zelfbeschikkingrecht van het volk van Puerto Rico, recht dat de Verenigde Naties **onschendbaar** verklaarden, heeft een hevige internationale reactie uitgelokt. De pers, de radio en sommige politieke leiders hebben zich onmiddellijk verzet tegen deze nieuwe flater van Gerald Ford.

Nochtans is het initiatief niet zo persoonlijk als men denkt. De New York Times, uitgave van 4 januari, verklaart dat „mijnheer Ford wel zou kunnen beslist hebben deze verklaring te doen als geschenk aan de gouverneur Carlos Romero Barcelo, met wie hij steeds goede relaties onderhoudt“.

Iedereen weet dat Romero Barcelo, de nieuwe gouverneur van Puerto Rico, een hardnekkig voorstander is van de aanhechting van zijn land bij de Verenigde Staten.

Men moet ook een gebrek aan verbeelding vaststellen want men mag niet dit het oog verliezen dat de aanhechting van Puerto Rico zou overeenstemmen met het afschakelen van de voordelen die nu de industrie aantrekken en de investeringen aanwakkeren. Inderdaad, de wetten van de zogenaamde Vrije Verbonden Staat stellen de Noord-Amerikaanse monopolies vrij van belasting op

het eiland en geven hen andere financiële voordelen die zij in de V.S. zelf niet kunnen bekomen.

Sommigen beweren dat Ford inging op economische imperatieven: de petroleum. De Amerikaanse concerns zoeken inderdaad gas en petroleum op het realiteitsplatform van Puerto Rico. Door van het eiland een nieuwe Staat van de Unie te maken zouden de yankees de uitbating van de aanwezige natuurlijke rijkdommen borg stellen.

Ook dit argument is niet zo realistisch. Op dit ogenblik als „Vrije Verbonden Staat“ is de ondergrond van Puerto Rico reeds in handen van en uitgebaat door de Noord-Amerikaanse firma's, onder de dekking van de koloniale wetten die de relaties met Washington vestegen.

Het probleem is dus niet eenvoudig en de mogelijkheid bestaat dat het voorstel van Ford gebonden is aan het militaire-industriële lobby van de V.S.

Porto Rico is één van de belangrijkste militaire bases van de V.S. in het Westelijk halfrond en de speerpunt tegen elke onafhankelijkheidspoging en elke strijd voor sociale vooruitgang (de Dominikaanse Republiek o.a. heeft dit ondervonden bij de V.S.-invasie van 20 april 1965; de invasietroepen kwamen rechtstreeks van de V.S.-bases in Puerto Rico).

Achtern het voorstel van Ford verschuilen zich de reaktionaire krachten die meest achterlijke bedoelingen van het imperialisme willen opleggen aan een volk dat reeds meer dan een eeuw zonder verpozen strijft voor zijn onafhankelijkheid.

De verklaring van Ford, overal tegengewerkt, zal vooral stuiten tegen de wil naar onafhankelijkheid van het volk van het kleine eiland dat zonder parzeles het ordo-woord zal hernemen van de nationale held Albizu Campos: „Portoricanen“.

Freddy TACK.

uit de „Daily World“ U.S.A.

even uw aandacht voor NAMIBIE

AFRIKA

ONAFHANKELIJKHEID IN HET VERSCHIET ?

Dit gebied, ook de Zuid-Afrikaanse kolonie zwelt in 1884 tot Duits protectoraat uitgeroepen, in 1918 door Zuid-Afrika bezet en in 1920 door de Volkenbond als mandaat aan Zuid-Afrika toevertrouwd. Na de Tweede Wereldoorlog beschouwde Zuid-Afrika het gebied als eigen provincie en het vergaarde het gezag van de Verenigde Naties krachtens het beschikkingsrecht te erkennen.

In 1966 belidigde de Algemene Vergadering van de V.N. het Volkenbondmandaat. Een V.N.-Raad werd ingesteld die aanbevelingen zou moeten doen over de manier waarop het gebied zou worden worden bestuurd en die als regering zou moeten uitroepen voor de overgangperiode tot de onafhankelijkheid. De Zuid-Afrikaanse regering weigerde deze naar haar niet erkende recht tot het gebied toe te laten. In 1968 gaf de V.N. het gebied de naam Namibië. In juni 1977 sloot het Internationaal Gevechtelijk in een advies uit dat Zuid-Afrika's onwettigheid in het gebied illegaal is. Een in februari 1977 begonnen dialoog tussen de V.N. en de Zuid-Afrikaanse regering werd in december 1973 door de Veiligheidsraad bevestigd. Tegelijk besloot de Algemene Vergadering van de V.N. de South West African People's Organisation of Namibia (SWAPO) als de „autoritaire vertegenwoordiger van het Namibiëse volk“ te erkennen. Nog dezelfde maand werd de benaming van Swan Krijg tot V.N. conferentie voor Namibië postdaadwerkelijk, door trad op 1 februari 1974 in functie.

Inmiddels had Zuid-Afrika in 1966 zijn onafhankelijkheid met terugwerkende kracht tot 1950 van toepassing verklaard. De vorming van tien provincies werd voorbereid - op 1 mei 1973 kreeg Oorwintland zelfbestuur en op 3 mei 1973 volgde Karang. In maart 1975 kwam voor het eerst een door Zuid-Afrika uitgezonden ministerieel advies voor Zuidwest-Afrika naar het 3 maanden dat het hier alomax om verdrag-gemachtigd gaat.

OPPERVLAKTE :

824.252 km² incl. Neelek Dam (27 x 40 km).

INWONERS :

295.328 (meting 26 juli 1974) bestaande uit 627.395 Afrikanen, 90.024 blanken en 28.275 asiatische.

HOOFDSTAD :

Windhoek 164.700 inw. in 1970.

RELIGIE :

221.000 christen, 45.000 f.a. en 5.000 andere.

ONDERWIJS :

22.770 basisschoolkinderen, 12.270 basisschoolkinderen - Engels en 95.300 basisschoolkinderen.

EKONOMIE :

landbouw (incl. 14.000 zwijl, veertig 1.682.000 runderen, 3.736.500 schape - wasser, 136.700 ton), mijnbouw (openbare 21.500 ton, koper 59.000 ton, zilver 56 ton, nikkel 46.200 ton, bismut/antimon 919 ton, stroom 1.595.000 kwat - met 110.000 kw).

VERKEER :

wegen 57.155 km, wasser 12.000 km, brim, spoorwegen 2.340 km, Haven - Walvis Bay en Lüderitz, Internationaal vliegveld - Windhoek.

De voortdurende bevrijding van Zuidelijk Afrika in de laatste jaren hield hoopvolle vooruitzichten voor een naderende onafhankelijkheid van Namibië in zich. Het snelle verloop van het dekolonisatieproces van de Portugese kolonies Angola en Mozambique vernietigde de illusies van Rhodesië en Zuid-Afrika hun blank minderheidsregime op lange termijn te kunnen handhaven. De succesvolle overwinning van het MPLA, begin vorig jaar, zou het mogelijk maken de onafhankelijkheid van Namibië, met behulp van de steun van een noordelijke bondgenoot, te versnellen. Begin 1977 is Namibië evenwel nog steeds Zuid-Afrika's vijfde provincie.

Niettemin maakt de SWAPO (South West African People's Organisation) voortdurend vordering op diplomatiek en militair vlak. (1) De in 1960 opgerichte bevrijdingsbeweging SWAPO streeft naar een verenigd en onafhankelijk Namibië. Aanwankelijk was haar strijd gericht op half-ondergrondse politiek werk in de bevolkingscentra en arbeidersplaatsen. Door moed en doorzettingvermogen gedurende vele jaren heeft deze bevrijdingsbeweging zich kunnen uitbouwen tot een breed opgeette cellenstructuur, die tot in alle uithoeken van het land reikt. Sedert het midden van de zestiger jaren begon de SWAPO ook strijd te voeren op het diplomatiek en militair front.

Diplomatieke vooruitgang van de SWAPO in 1975-1976. Op 30 november 1974 werd door de V.N.-dekolonisatiekommissie een diplomatiek offensief ingezet tegen Zuid-Afrika, waarbij ze premier Vorster zes maanden de tijd gaf om zich uit te spreken over de onafhankelijkheid van Namibië. Een resolutie van de Veiligheidsraad, waarin van Zuid-Afrika werd geëist dat het voor einde mei 1975 Namibië zou verlaten, stuitte op het veto van de V.S.A., Groot-Brittannië en Frankrijk, die er echter bij Pretoria op aandrongen spoedig een oplossing te vinden. Enkele dagen vóór het verstrijken van het UNO-ultimatum, nl. op 20 mei 1975, verklaarde premier Vorster dat de volken van Zuidwest-Afrika zelf over hun politieke toekomst zouden beslissen en dat daarvoor een grondwettelijke conferentie in het leven zou worden geroepen. Op 1 september 1975 begon de grondwettelijke konfirmatie haar werkzaamheden in de hoofdstad Windhoek. 135 deelnemers behorende tot 12 etnische groepen namen er aan deel. De SWAPO, die sinds 1973 erkend wordt door de UNO als de enige authentieke vertegenwoordiger van het Namibiëse volk, zag in de conferentie een middel van Zuid-Afrika om door verdelingspolitiek de voorzichten van de blanken te bestendigen en rafh niet deel aan de conferentie. Ook de UNO en de OAE verwijderden zich van Vorsters' initiatief. Zoals de onderhandelingen van Ian Smith met

de zwarte bevolking van Rhodesië, zijn de Windhoek-gesprekken ofwel verdragingsmanoeuvres zonet louter een gebaar ten opzichte van de wereldopinie. Op 30 januari 1976 vaardigde de UNO-Veilighedsraad een resolutie uit waarin werd geëist dat het volk van Namibië in staat moest worden gesteld vrijelijk over zijn eigen toekomst te beslissen. Deze resolutie stelde tevens 31 augustus als uiterste datum voor een verklaring van de Zuid-Afrikaanse regering, welke uitvoering ze zou geven aan deze resolutie. De veroordeling van Zuid-Afrika voor haar illegale bezetting van Namibië uitgesproken tijdens deze bijeenkomst van de Veilighedsraad werd ditmaal niet gehinderd door een veto van de V.S.A., Frankrijk en Groot-Brittannië. In februari 1976 werden voor het eerst vertegenwoordigers van de SWAPO op hoog niveau ontvangen in Londen en Parijs. Niet zonder opportunisme begonnen de Westerse mogendheden ernstig rekening te houden met deze bevrijdingsbeweging.

In maart 1976 had Herero-chef Kapuuo, op de Windhoek-konferentie, een ontwerp van grondwet voorgelegd. Het voorzag een parlement, bestaande uit twee kamers van elk 50 leden en gekozen bij algemeen stemrecht. De ene kamer zou de Bantoeslams uit het Noorden vertegenwoordigen, de andere de zuidelijke gebieden, die bezet zijn door de blanken. Het voorstel werd echter onmiddellijk gekelderd door de SWAPO, die opkwam voor verkiezingen op nationale en niet op etnische basis, met als uiteindelijk doel de zwarte meerderheidsregering. Chef Kapuuo kwam dan met een nieuw voorstel: onafhankelijkheid tegen 31 december 1977 en onmiddellijke vorming van een multiraciale regering die een grondwet zou moeten opstellen en verkiesingen, onder internationaal toezicht, voorbereiden. Op 18 augustus 1976, terug enkele weken vóór het verstrijken van het UNO-selvmatrum, kwam de grondwettelijke konferentie in Windhoek tot een overeenkomst: Namibië zou op 31 december 1978 onafhankelijk worden. In afwachting zou het land bestuurd worden door een multiraciale regering, die een definitieve grondwet zou opstellen. De SWAPO verwierp ook dit akkoord, omdat het niet tegemoet kwam aan de wensen en de verlangens van alle inwoners van Namibië. Ook de UNO-commissaris voor Namibië, Sean McBride, verwierp het akkoord. De vrije verkiezingen onder V.N. controle, waardoor het volk van Namibië vrijelijk over zijn toekomst zou kunnen beslissen, en die vóór september 1976 moesten gehouden worden, gingen door de verwerping van de Windhoek-overeenkomst natuurlijk niet door. Op 30 september 1976 had Kissinger, toen nog Amerikaans minister van buitenlandse zaken, een onderhoud met SWAPO-leider Nujoma, in het kader van de pendeltocht in Afrika van deze eerste

Het verheugen van de militaire strijd.

De overwinning van de MPLA in Angola, in maart 1976, heeft de militaire activiteit van de SWAPO sterk doen toenemen, niettegenstaande de relatief kalme oorlog in het Noorden van Namibië, de laatste drie jaar. Vergelijken bij de bevrijdingsoorlogen, die al iets langer gevoerd werden in de Portugese kolonies, is die in Namibië tot dan toe van beperkte omvang gebleven. De vrijwel volledige omringeling van het land door Zuid-Afrika en zijn bondgenoten was daar in sterke mate verantwoor-

delijk voor.

De lange, gemeenschappelijk grens met Angola maakte het nu mogelijk ook militaire acties vanuit Angola, en met Angolese steun, te ondernemen.

De Zuid-Afrikaanse regering bleef evenwel niet passief tegenover de overwinningen van de bevrijdingsbewegingen in de voormalige Portugese kolonies. Om een succes, zoals dat van de MPLA, in Namibië, te voorkomen, heeft Zuid-Afrika ook haar militair potentieel en haar acties opgedreven.

Op dit ogenblik heeft Zuid-Afrika een troepenmacht van 40.000 man op de been in Namibië. Aan de grens met Angola werd een ondoordringbaar afgrenzingskordon aangelegd. De smalle, strategisch belangrijke Caprivistreek, in het N.O. van het land, werd al jaren geladen in een groot bunker-annex-koncentratiekamp veranderd, om bevoorrading van guerrilla-strijders vanuit Zambia te belemmeren. Ook Grootfontein, het belangrijkste mijncentrum in het Noorden, is nu in een grote legerplaats veranderd.

De omstandigheden in Namibië zijn evenwel niet gunstig voor een guerrilla-oorlog. Toch zijn Zuid-Afrikaanse troepen nooit veilig voor SWAPO-aanvallen tot diep in het binneland. De Afrikaanse staten verhoogden hun militaire steun aan de SWAPO en het bevrijdingscomité van de OAE heeft de beweging in 1976 50.000 Britse ponden van haar budget toegewezen.

Grote economische belangen vertragen de onafhankelijkheid.

De enorme winsten welke de Westerse maatschappijen maken door hun exploitatie van de rijke ondergrond en de gedwongen „kontraakt arbeid“ van de zwarte bevolking van Namibië verklaren het voortduren van de Zuid-Afrikaanse bezetting van dit land. De belangrijke havenstad Walvisbaai, gelegen in het midden van het Namibisch kustgebied, is een mooi voorbeeld hiervan.

Walvisbaai, de enige dieptehaven waarvoor Namibië beschikt, is de tweede stad van het land en het belangrijkste in -en uitvoercentrum. Tevens heeft deze grootstad een bloeiende visnijverheid en is zij een vitaal knooppunt voor de mijnsektor. De uitrusting van de haven duidt op de noodzakelijkheid van grote kapitalen en van hoge technologie die ingepant zijn in de handelszaken en in de infrastructuur. Het Vorsterregime beschouwt Walvisbaai als een deel van Zuid-Afrika, terwijl de SWAPO het natuurlijkerwijze als een integrerend deel van Namibië ziet.

De pijlers van de Namibische economie zijn de mijnontginning, de visindustrie en de landbouw. Namibië is enorm rijk aan allerlei mineralen als diamant, koper, zilver, lood, zink, cadmium en ijzererts. De belangrijkste mijnondernemingen zijn De Beers en Tsumeb Corporation. De mijnsektor vormt 60 procent van de export van Namibië, tegenover 25 procent voor de visvangst en 15 procent voor de landbouw. De diamantmijnen van Oranjemund, in het uiterste Z.W. van het land, zijn het eerste produktiecentrum van edelgesteente in de wereld. Deze mijnen worden geëxploiteerd door De Beers, die 20 procent van de wereldproduktie van diamant ondel-

haar controle heeft en een derde van haar winsten haalt uit haar filiaal Consolidated Diamond Mines (CDM) in Namibië. De inkomsten van de diamantnijverheid vertegenwoordigen een derde van de inkomsten van de Zuid-Afrikaanse regering in Namibië. De CDM heeft sedert maart 1976 haar produktie in de diamantmijnen van Oranjemund tot het uiterste opgevoerd, kennelijk om nog zoveel mogelijk te halen wat er te halen valt.

De visindustrie is in handen van zes Zuid-Afrikaanse ondernemingen. Gecombineerd met deze van Zuid-Afrika, neemt haar produktie de eerste plaats ter wereld in. Het eigen verbruik van de vis zou een belangrijke bron van proteïnen vormen voor de Namibische bevolking, nochtan wordt de vis die niet wordt geprepareerd tot conserven voor uitvoer naar Zuid-Afrika omgezet in olie en veevoeder.

De landbouw, die voor 98 procent bestaat uit, en vooral gericht is op het kweken van karakul-schape, die ostrakanwol geven, is geconcentreerd in het centraal plateau van de hardveld. In dit centrale landgedeelte vindt men tevens het grootste deel van de handel en van de infrastructuur en woont het merendeel van de blanken.

Op dit ogenblik zijn de twee grootste ontwikkelingsprojecten de uraniummijn van Rössing, ten N.O. van Walvisbaai en het hydro-elektrisch kompleks van Ruacana, op de Cunene-stroom, die de grens vormt met Angola. De mijn van Rössing is in handen van de Britse maatschappij Rio Tinto Zinc (R.T.Z.) en van Zuid-Afrikaans kapitaal. Dit project dat het meeste kapitaal van het land opeleert, zal de grootste mijnexploitatie, in open lucht, van Zuidelijk Afrika worden. Ze zal tevens de belangrijkste Britse bron van uranium zijn. Het Ruacana-kompleks, waarvan de eerste fase dit jaar wordt voltooid, heeft tot doel te voorzien in water en goedkope elektriciteit voor de mijnindustrie in Namibië en ook in Angola. Dit kompleks wordt gefinancierd door de Zuid-Afrikaanse regering. Ter bescherming van het Ruacana-kompleks verrechtvaardigde Zuid-Afrika haar inval in Angola in 1975 tijdens de oorlog tussen de rivaliserende bevrijdingsbewegingen aldaar.

Besluit.

Sedert maart 1976 zijn er tekens aan de wand dat de blanke ratten het zinkende schip verlaten. Veel huizen en landerijen worden te koop aangeboden. De troepen, vooral in de Caprivi-streek zijn uiterst zenuwachtig, wat te merken is aan hun anti-guerilla-kwest, door vooral 's nachts plotselinge hysterisch in het niets beginnen te schieten.

De verwezenlijking van de onafhankelijkheid hangt evenwel af van het militair succes van de SWAPO en haar bondgenoten in Afrika en van de mate waarin de Westerse mogendheden willen druk uitoefenen op Zuid-Afrika om haar te verplichten de resoluties van de UNO te doen naleven. De belangrijkheid van de twee laatste grote economische projecten laten veronderstellen dat de onafhankelijkheid van Namibië zeker nog niet voor dit jaar zal zijn.

Geraadpleegde informatiebronnen :

- Le Monde Diplomatique, januari 1977.
- De Nieuwe, nr. 631.
- Spectator 11.9.1976 en 8.1.1977.
- BOA-nieuws juli-augustus 1976.

ZUID-AFRIKA EN DE WESTERSE DEFENSIE

Wie op de landkaart naar een nieuw konfliktgebied wil zoeken, dat de wereld aan de rand van een derde wereldoorlog zou kunnen brengen - en wellicht erover - kan geen betere keuze doen dan Zuid-Afrika. Alle voorwaarden zijn vervuld. Hier hebben we een land dat tot de ronden bewaard is een jaar of wat geleden verklaarde Votzer dat Zuid-Afrika in staat was een atoombom te fabriceren; en hij voegde er betekenisvol aan toe, dat zijn regering het Non-Proliferatie Verdrag niet ondertekend heeft; een repressief minderheidsregime dat vast besloten is zijn positie tot het uiterste te verdedigen; een regime dat zich, sinds de onafhankelijkheid van Angola en Mozambique en met de huidige gebeurtenissen in Namibië en Rhodesië, steeds meer in het nauw gedreven voelt; een gebied waar het Westen grote economische belangen heeft en de NATO vitale militair-strategische belangen bezort te hebben.

Voeg daaraan toe dat hoe langer de situatie in Zuid-Afrika blijft verrotten, hoe groter de kans is dat zij die vroeg of laat op een georganiseerde en doortreffende wijze voor de bevrijding van Zuid-Afrika zullen strijden niet alleen het politieke maar ook het economische systeem radikaal zullen willen wijzigen, omdat de apartheid terecht beschouwd wordt als een uiting van het kapitalisme in de specifieke Zuid-Afrikaanse situatie. Dan krijgen we het beeld van een bestand die zich op een of andere manier zal ontladen.

Zuid-Afrika is bijgevolg een kruisvat. Het regime besloot dit wel, en dit besloot uit zich in een snelle stijging van de militaire uitgaven: van 44 miljoen Rand in 1960-1961 tot 1.350 miljoen Rand in 1975-1976. Daarbij trad in 1972 een zeer bruske stijging op; waar tussen 1962 en 1972 de stijging gemiddeld 22 miljoen Rand per jaar bedroeg, klom de stijging vanaf 1972 ineens tot 200 miljoen Rand per jaar. Deze versnelde bewapening hield verband met een fundamentele koerswijziging in de militaire politiek van Zuid-Afrika. In het verleden was de bewapening in hoofdzaak gericht op de binnenlandse veiligheid. Op het moment dat Pretoria begon te beseffen dat het met de koloniale regimes van Angola, Mozambique en Rhodesië ten einde liep, kreeg de defensie een buitenwaarts aspect. Het leger moest Zuid-Afrika niet alleen tegen binnenlandse „subversie“ verdedigen, maar ook tegen eventuele buitenlandse bedreigingen vanuit de grensstaten. Overigens was de militarisering niet louter defensief bedoeld. Zuid-Afrika hoopte, met de zegen van Washington, een dominerende rol te spelen in heel Zuidelijk Afrika. De inval van de Zuid-Afrikaanse troepen in

(1) Zie ook VREDE, november 1975, pp. 23-24.

Angola, waarvan Vorster achteraf verklaard heeft dat het gebeurd was in overleg met Washington, maakte ons duidelijk dat Zuid-Afrika het meesterschap in Zuidelijk Afrika niet alleen met economische maar ook met militaire pressiemiddelen wilde handhaven. De aktie in Angola heeft gefaald, maar de ambitie is gebleven.

Deze ambitie strekt zich trouwens nog veel verder uit. Zuid-Afrika aast op een formeel bondgenootschap met de NATO. Dit zou onschatbare voordelen bieden aan het regime. Zo'n bondgenootschap zou immers betekenen, dat wanneer Zuid-Afrika aangevallen zou worden, zijn NATO-bondgenoten het regime militair zouden moeten bijspringen. Aangezien elke opstand in Zuid-Afrika door de „Frontline“-staten gesteund zou worden, zou elke poging om het regime omver te werpen zonder moeite beschouwd kunnen worden als een buitenlandse aanval. (Overigens weet men dat de NATO evenzeer is opgezet als repressie-apparaat tegen elke binnenlandse „subversie“ in de lidstaten). Lidmaatschap van de NATO zou dus het voortbestaan van het apartheidsregime bestendigen.

De NATO zelf voelt natuurlijk ook enorm veel voor de opname van Zuid-Afrika in het Noord-Atlantisch bondgenootschap, maar politiek is dit momenteel niet haalbaar. Een aantal West-Europese landen zijn van oordeel dat de NATO zijn geloofwaardigheid als „verdediger van de vrijheid“ dan helemaal zou verliezen; en men vreest ook de reactie van andere Afrikaanse landen.

Maar terwijl een officieel bondgenootschap momenteel geen haalbare kaart is, bestaat er toch een FEITELIJK bondgenootschap.

Om te beginnen is Zuid-Afrika met de Westerse militaire alliantie verbonden doordat Pretoria in Silvermine een uiterst modern en perfect uitgerust communicatiesysteem heeft gebouwd, dat in 1973 operationeel is geworden. Dit communicatiesysteem („advokaat“ genoemd en gebouwd met Duitse hulp) bestrijkt het gebied van de Kaap, van de Indische Oceaan tot aan Australië en van het Zuidelijk deel van de Atlantische Oceaan tot aan Brazilië. Het controleert in dat gebied de vlootbewegingen en seint alle bewegingen van eenheden van de Sovjetvloot door aan de NATO en aan de Verenigde Staten. Het spreekt vanzelf dat zo'n duur communicatiesysteem geen kadootje van Zuid-Afrika aan de NATO is. Hier moet iets tegenover staan, namelijk de bereidheid van het Westen om het Zuid-Afrikaanse regime met alle middelen in het zadel te houden. Dit is geen gissing. Reeds in 1970 verklaarde de Nederlandse ex-adjunct-stafchef in Durban, dat de NATO het idee overwoog om Zuid-Afrika te helpen bij de verdediging van de Kaaproute, en zelfs om Zuid-Afrika op te nemen in de NATO. In 1974 onthulde de UNO dat het Opperste Hoofdkwartier van de NATO (SACLANT) noodplannen had ontworpen om in Zuidelijk Afrika militair in te grijpen als dat nodig zou blijken. De Persdienst van de NATO bevestigde dit. In 1975 stelde de voorzitter van het Militair Komitee van de NATO, Admiraal Peter Hill Norton, voor, dat drie of vier leden van de Verdragsorganisatie die over een oorlogsvloot beschikken een groep zouden vormen buiten de NATO. Die groep zou dan de Indische

Oceaan kunnen controleren; met andere woorden: op een directere wijze met Zuid-Afrika kunnen samenwerken. Op die manier zou de NATO zijn aktieterrain kunnen verruimen beneden de Kreeftskeerkring. Totnogtoe is het niet tot een officiële samenwerking gekomen, maar de officieuze samenwerking is er, permanent. Zo weet men ook dat er veelvuldig kontakten zijn tussen Pretoria en het Pentagon.

Overigens bestaat er sinds jaren een openlijke samenwerking tussen de zeestrijdkrachten van Zuid-Afrika en die van Groot-Brittannië. Sinds de jaren zestig heeft men de gezamenlijke vlootoefeningen konstant opgevoerd. Belangrijk is daarbij de marinebasis van Simonstown, waarover Groot-Brittannië vrij kan beschikken. Het is de bedoeling van Pretoria deze basis te verdrievoudigen, zodat er ruimte is voor 40 à 50 oorlogsbodems. Aangezien de Zuid-Afrikaanse vloot niet groot genoeg is om zo'n uitbreiding te rechtvaardigen, kan dit alleen betekenen dat de samenwerking met Westerse vlooteenheden nog intensiever zal worden.

In deze militaire samenwerking tussen Zuid-Afrika en het Westen zijn de magische woorden: „strijd tegen het kommunisme“, „de bescherming van de Kaaproute“ en de „w-aqaring van de Indische Oceaan tegen Sovjet-invloed“. Wat zijn deze motieven waard?

De Kaaproute. Het idee is, dat als Zuid-Afrika in de handen van de Russen valt, deze in geval van oorlog de toevvoerweg naar het Westen via de Kaaproute kunnen afsnijden en aldus o.m. de toevoer van olie vanuit de Perzische Golf verhinderen. Bij een dergelijke hypothese gaat men ervan uit, dat het enige alternatief voor het apartheidsregime een Sovjet-overheersing is. Voor Pretoria is deze tESIS natuurlijk erg opportuun, omdat ze de blijvende steun van de NATO garandeert. Intussen schijnt de behoefte niet te bestaan om deze tESIS op zijn realiteitswaarde te testen. Toen Portugal nog in zijn koloniale oorlog verwickeld was, werd dezelfde tESIS gehanteerd. Als Angola en Mozambique verloren gingen, riskeerde het „machtsvacuüm“ opgevuld te worden door de Sovjetunie. Dat is niet gebeurd. Beide onafhankelijke naties zijn toegetreden tot de organisatie van de nietgebonden landen. Deze tESIS is merkbaar bij alle recent onafhankelijk geworden landen (Vietnam, Cambodja). Overigens, in de mare waarin het Westen in deze landen invloed verliest, ligt dat aan hun eigen houding. Aangezien het systematisch elke hulp weigert aan elke echte bevrijdingsbeweging - die ook de economische bevrijding van het land nastreeft - en liever neo-kolonialistische organisaties steunt - zoals FNLA en Unita in Angola -, is het niet meer dan normaal dat de bevrijdingsbewegingen de hulp aanvaarden waar ze die krijgen kunnen: bij de socialistische landen. Hieruit afleiden dat deze landen achteraf „satellieten“ van de Sovjetunie (of van China) zullen worden en de oprichting van militaire basissen aanvaarden, is simplistisch en wordt door de feiten weerlegt. Maar er is nog nooit gebleken dat de NATO-strategen erg veel hinder ondervinden van feiten die niet in het kraam van hun propaganda passen.

Het tweede punt is de Sovjet-aanwezigheid in de Indische Oceaan. Sinds een aantal jaren staken de NATO-ju-

toriteiten en het Pentagon alarmkreten over de uitbreiding van de Sovjet-vloot, die zou wijzen op een toenemende agressiviteit en de wil om de oceanen te overheersen. Hierbij werden de cijfers vervalst en gemanipuleerd: om te wijzen op het gevaar van de aanwezigheid van de Sovjet-vloot in de Middellandse Zee bijvoorbeeld, telde men het aantal Sovjet-schepen in dit gebied, maar repte men met geen woord over de tonnage; en verder telde men wat de Sovjet-vloot betreft gemakshalve de schepen van de burgerlijke scheepvaart erbij, wat men uiteraard niet deed bij het tellen van de Amerikaanse schepen.

Terwijl men blijft verkondigen dat de Sovjets hun oorlogsvloot uitbreiden, blijkt uit verschillende Amerikaanse studies en getuigenissen van dat de Sovjets integendeel hun vloot aan het inkrimpen zijn. Dit werd aan het licht gebracht door Senator Patrick Leahy, die zijn informatie van generaal Brown, voorzitter van de gezamenlijke stafchefs, gekregen had; door een studie van de Kongresbibliothek; en door een onderzoek van de CIA. De gegevens van deze drie bronnen stammen in grote trekken overeen, en de konklusie is dat de Amerikaanse vloot nog steeds de sterkste ter wereld is en dat wegens de inkrimping van de Sovjet-vloot deze superioriteit gehandhaafd zal blijven. Amerika blijft immers zijn vloot intussen verder uitbreiden. Bovendien bestaat een belangrijk gedeelte van de door de Sovjets gebouwde schepen uit kleine eskortevaartuigen die Amerika niet langer bouwt, omdat ze niet geschikt zijn voor gevechten in volle zee en alleen bruikbaar zijn als kustbewaking. Met andere woorden: de Sovjet-vloot behoudt een meer defensief karakter dan dat met de Amerikaanse vloot het geval is.

Met deze feiten moet men dus rekening houden, als men de toestand in de Indische Oceaan gaat bekijken. De toenemende aanwezigheid van Sovjet-schepen in dit gebied wordt immers ook weer als een motief voor het militaire bondgenootschap met Zuid-Afrika gehanteerd. Hier werd de grofste zwendelpraktijk aangewend om de Amerikaanse aanwezigheid te versterken. Onder voorwendsel dat de Russen een militaire basis hadden in Berbera in Somalië aan de Golf van Aden, wist het Amerikaans militair establishment in het Kongres de bouw af te dwingen van een permanente vloot- en luchtmachtbasis op het eiland Diego Garcia.

De Sovjetunie en Somalië loochenden hardnekkig het bestaan van een Russische militaire basis. Somalië stelde het gebied waar de militaire basis zich volgens het Pentagon zou bevinden open voor alle officiële bezoekers die zich met eigen ogen wilden overtuigen. Twee Amerikaanse delegaties bezochten het gebied, mochten overal komen waar ze wilden, alles fotograferen wat ze wilden: er was geen spoor van een Russische militaire aanwezigheid. De bouw van de Amerikaanse militaire basis op Diego Garcia werd niettemin voortgezet. Senator Stuart Symington, oud-minister van de luchtmacht noemde deze hele affaire „de oneerlijkste zaak die ik in mijn dertig jaar als Kongreslid ben tegengekomen“.

In de Indische Oceaan werd dus nog maar eens de truuk gebruikt die al zo vaak dienst had gedaan: op grond van een verzinzel versterkt zich de Amerikaanse aanwezigheid. Als de tegenstander daaruit zijn konklusies trekt en het aantal schepen in het gebied vermeerderd, slaakt het

Pentagon een alarmkreet en verklaart dat het zijn aanwezigheid moet versterken als repliek op de versterking van de tegenstander.

Hierbij mag men niet uit het oog verliezen, dat de enige zeeweg die het Europese gedeelte van de Sovjetunie met het Aziatische gedeelte verbindt door de Indische Oceaan loopt. Dit land heeft dus volkomen gewettigde MARITIEME belangen in de Indische Oceaan. Het is dus normaal dat bij een machtsuitbreiding van de Amerikaanse aanwezigheid, ook de Sovjet-vloot in het gebied versterkt wordt.

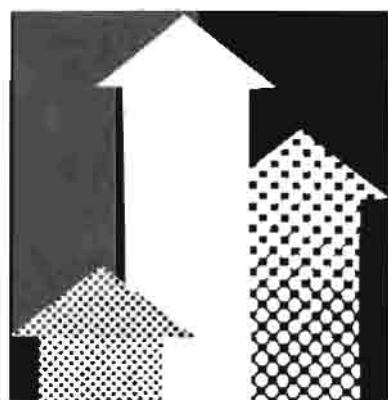
De noodzaak tot samenwerking met Zuid-Afrika ter beveiliging van de Indische Oceaan is dus gebaseerd op een myte die men eerst gekreëerd heeft om daarna die samenwerking te kunnen bestendigen. Men krijgt de indruk dat de militair-strategische belangen die het westen in Zuid-Afrika heeft voor een gedeelte ook moeten dienen om de verdediging van de economische belangen erachter te verbergen. In het toenemende Koude Oorlogsklimaat dat sedert enige tijd in het Westen opnieuw gekreëerd wordt, is het motief van de strijd tegen het kommunisme voor Zuid-Afrika de beste beveling.

De Zuid-Afrikaanse propaganda beklemtoont op steeds schrillere toon dat het tot het „vrije westen“ behoort. Door een dergelijke partner-in-de-vrijheid wordt de geloofwaardigheid van het Westen als kampioen van de democratie bijzonder slecht gediend.

W. Courteaux.

Advertentie voor
het wens van
huurlingen die in
1976 in de V.S.
gepubliceerd
werd.

**MERCENARIES
NEEDED NOW!**
persons with military or
intelligence skills for
rewarding and high paying
work in overseas areas -
1 year MIN...
Taking placement
applications NOW.
**SERIOUS INQUIRIES
ONLY!**
Send \$1.00 to cover
postage and handling.
For immediate reply - write to:
**El Damas
Enterprises**
7th Floor
El Camino Bank Bldg.
201 E. Lincoln
Anaheim, Calif 92805

dokument

DE UNO NA DE JONGSTE ALGEMENE VERGADERING

SPREEKBEURT DOOR PROF. ERIK SUY

Adjunct Secretaris Generaal van de Uno
voor de V.V.N. te Brussel.

De 31ste Zitting van de Algemene Vergadering is nog niet over, aangezien de Verzameling beslist heeft in de lente van 1977 haar werkzaamheden te hervatten ten einde de resultaten van de Noord-Zuid Vergadering over internationale economische samenwerking te evalueren. Nochtans is het voornaamste deel van de werkzaamheden der Algemene Vergadering voorbij; en het is voor mij een eer en een voorrecht tijdens deze eerste grotere manifestatie van de nieuwe V.V.N. hierover te kunnen berichten.

Vooraf echter moeten enkele algemene bemerkingsen worden gemaakt in verband met de aard en functies van de Algemene Vergadering ook al zijn deze beschouwingen voor vele aanwezigen slechts een herhaling van wat zij weten of van wat evident is. Ik acht het echter noodzakelijk deze beschouwingen naar voor te brengen omdat zeer vaak bij de openbare mening verkeerde opvattingen bestaan omtrent de rol en de betekenis van de Algemene Vergadering.

In de eerste plaats is de A.V. een zuiver beraadslagend orgaan dat enkel aanbevelingen aanneemt en slechts in uitzonderlijke gevallen beslissingen treft. Dit orgaan berust op het beginsel: één Staat, één stem.

Verder moet benadrukt worden dat de A.V. een uitgesproken politiek forum is waar iedere vertegenwoordiging positie neemt t.a.v. een bepaalde kwestie in het licht van de eigen binnen en buitenlandse problemen en visies. De A.V. staat niet boven of buiten de belangen van de lidstaten; zij is veelmeer, wanneer zij in staat is een éénparige of nagenoeg éénparige resolutie te aanvaarden, de weerspiegeling van de meest gemene deler van het totaal der individuele statenopvattingen. Deze vaststellingen leiden tot volgende besluiten.

In iedere constellatie van de internationale betrekkingen zal getracht worden in de A.V. een meerderheid van Staten en derhalve stemmen te vinden ter ondersteuning van een bepaald voorstel. Zulks kan er inderdaad toe leiden dat een bepaalde tekst aangenomen wordt door een overgrote meerderheid van Staten die slechts een gering percentage vertegenwoordigen hetzij van de wereldbevolking, hetzij van het totaal der bijdragen tot het budget van de Organisatie. - Men heeft terzake gesproken over een „automatische“ of „dictatoriale“ meerderheid. Ik wil hier niet ingaan op de gegrondheid of ongegrondheid van dergelijke kritiek - Verwijzing naar artikel in *Le Monde Diplomatique* van december 1976: „Les Nations Unies peuvent-elles être démocratisées?“ door Marc Nerfin.

Wat veel waarnemers van de werkzaamheden der 31ste A.V. getroffen en zelfs verrast heeft was de zakelijke en soms uitgesproken gunstige atmosfeer waarin de werkzaamheden in the Plenum en de Kommissies verliepen.

Reeds voor het begin van de Zitting was voor velen klaar dat in 1976 de besprekingen meer in het teken zouden staan van zuidelijk Afrika dan van het tijdens de laatste jaren hoog opgeschroefde probleem van het Midden-Oosten. Deze verwachtingen werden bewaarheid.

Daarbij komt nog dat de Verenigde Staten tijdens de herfst van 1976 meer te doen hadden met de presidentsverkiezingen en de daaraan gekoppelde wijziging in de Administratie. Vanzelfsprekend heeft dit de bewegingsvrijheid van deze grootmacht beperkt. De andere delegaties waren zich van deze toestand bewust en hebben niet gezocht daaruit voordelen te halen. Wel integendeel, het komt mij voor dat de opvattingen van de nieuw verkozen President inzake een hernieuwde aanpak van de Afrika-politiek voor de geïnteresseerde delegaties een hoofdza-

kelijke reden is geweest voor een gematigde houding.

Deze matiging is heel zeker ook toe te schrijven aan politieke ontwikkelingen die buiten de Verenigde Naties plaats hadden maar die een weerslag hadden op zeer explosieve agendapunten. Ik denk hier aan de Geneefse Rhodesiëconferentie, en ook aan de gebeurtenissen in Libanon die geleid hebben tot barstingen tussen Arabische landen en een militaire verzwakking van de Palestijnse groeperingen.

Dit betekent echter niet dat het probleem van het Nabije Oosten niet aan bod kwam of niet boeiend was. De schaduw van de vorige A.V. die sterk Arabisch gedomineerd waren bleef nog aanwezig. Men zal zich herinneren dat de A.V. in 1975 een Commissie had opgericht tot behoud van de onvervreembare rechten van het Palestijnse volk. Deze Commissie had een verslag aangenomen die aan de 31ste A.V. werd voorgelegd en tijdens de maand november met ruime meerderheid 2/3 der stemmen werd aangenomen. Dit verslag komt in feite neer op een likwiding van Israël.

Twee weken later echter aanvaardde de A.V. met overweldigende meerderheid een resolutie voorgesteld door Egypte over de spoedige bijeenroeping van de Geneefse Conferentie over het Midden-Oosten. Deze resolutie is in zulk gematigde toon opgesteld dat in Israëlische middelen zelfs een stroming bestond om terzake een positieve houding aan te nemen.

De Palestijnen van de P.L.O. hebben tijdens de 31ste A.V. - in tegenstelling tot de vorige A.V. - een eerder laag profiel aangenomen. Zij neigden ertoe de idee van een „democratische en seculaire“ Staat Palestina, een negatie van Israël's bestaan, op te geven, en de nieuwe tendens van een Palestijnse Arabische staat op de west-oever van de Jordaan en in Gaza te aanvaarden. Men weet dat, als gevolg van de diplomatische activiteiten van Arabische landen en van de besprekingen in New York na de aanvaarding van de Egyptische resolutie, de Geneefse conferentie thans aktief wordt voorbereid en dat er zeer ernstige kansen bestaan op verdere stappen in de richting van een vrede in het Midden-Oosten. In dit verband zou ik willen wijzen op de zeer aktieve rol die Sekretaris-Generaal Waldheim tijdens deze laatste weken heeft gespeeld ter voorbereiding van zijn reis in het Midden-Oosten die tot doel heeft tussen de betrokken partijen het nodige klimaat tot stand te brengen om ter conferentietafel te verschijnen.

De behandeling van het konflikt in Zuidelijk Afrika ging, zoals te verwachten, gepaard met een zeer scherpe retoriek waarbij zich ook dit keer Angola kwam voegen. Nochtans werd dit problemenkomplex niet al te veel door ballast bezwaard. Iedere waarnemer heeft kunnen vaststellen dat de debatten over Zuidelijk Afrika in de UNO de gelijklopende Geneefse besprekingen niet hebben belast. Algemeen wordt dit als een pluspunt voor de UNO beschouwd. Men zal zich in dit verband herinneren dat de zeer heftige debatten over het Midden-Oosten in 1974 en 1975 het stroven naar konkrete oplossingen voor dit konflikt hebben bemoeilijkt. De algemene geest die gekenmerkt was door een grote mate van verant-

woordelijk tidgevoel kan natuurlijk drastisch veranderen indien de pogingen tot ontspanning door de oplossing van het vraagstuk Rhodesië en door de lang verwachte interne veranderingen in Zuid-Afrika zonder succes blijven.

Hetzelfde gunstig klimaat heeft er ook toe bijgedragen dat het West-Duitse en West-Europese initiatief inzake de gijzelnamen tot een succesrijk einde werd gebracht. In tegenstelling tot wat in 1972 met het probleem van het terrorisme gebeurde, was er dit jaar slechts een sporadische en verdeckte tegenstand tegen de oprichting van een speciale commissie belast met het opstellen van een verdrag tegen de gijzelnamen. Deze beslissing werd genomen bij consensus. Het is juist dat dit succes eerder het formele aspect betreft, en de aanpak van de zaak ten gronde, nl. het opstellen van het verdrag zelf, zal zeker geen gemakkelijke taak zijn. Ik wil er in dit verband aan herinneren dat het probleem van de gijzeling slechts een deelaspect is van de strijd tegen het terrorisme. Een effectieve bestrijding van het fenomeen van het terrorisme in zijn geheel stuit nog steeds op de tegenstand van een belangrijke groep in de A.V.

Kenscherpend voor deze zitting van de A.V. was het voorwerk van resoluties over het thema ontwapening. Niet minder dan drie en twintig resoluties werden terzake aangenomen. Enkele van deze resoluties verdienen een bijzondere vermelding en aandacht.

1. Het afsluiten van een wereldverdrag over het niet-gebruik van geweld in de internationale betrekkingen; (voortdurend van de S.U.).
2. De noodzakelijkheid om dringend om alle nucleaire en thermonucleaire proefnemingen stop te zetten, en afsluiten van een verdrag tot algemeen verbod van deze proefnemingen; Ik vermeld deze resolutie omdat de V.S. en de S.U. zich hierover hebben onthouden (en dat was op 10 december), terwijl de nieuwe President Carter, als een van zijn eerste initiatieven, terzake een positieve houding heeft aangenomen.
3. Een verdrag over het verbod om, voor militaire of alle andere vijandige doeleinden, milieuwrijvende technieken te gebruiken;
4. Het afsluiten van een verdrag omtrent het algemeen en algemeen verbod van proefnemingen met nucleaire wapens;
5. Vier resoluties in verband met de algemene en volledige ontwapening waarin o.m. beslist wordt in mei/juni 1976 een speciale zitting van de Algemene Vergadering aan de ontwapening te wijden.

Sta mij toe nu enkele punten te belichten in verband met de werkzaamheden van de Zesde (Juridische) Commissie. Op het gebied van de codificatie van het Volkenrecht heeft de A.V. besloten dat weldre (van 4 april tot 6 mei) een diplomatische conferentie zou pogen een conventie op te stellen over de Statusvolgving inzake verdragen. Verder doakt men aan het uitwerken van een speciaal protocol over het statuut van de diplomatische koerier en van de niet-begeleide diplomatische tas. De Volkenrechtscommissie werd gevraagd haar werkzaamheden inzake de status van de meest begunstigde natie af te sluiten met een definitief ontwerp van artikelen.

Volledig onopgemerkt door het groot publiek en over het hoofd gezien in de berichtgeving omtrent de realisaties van de Organisatie, zijn de werkzaamheden van de Commissie voor Internationaal Handelsrecht. Deze commissie aanvaardde in mei 1976 een arbitragereglement voor internationale handelsgeschillen dat enig in zijn soort is en dat door de A.V. werd aanbevolen voor opname in handelsvereenkomsten.

Reeds voor deze officiële bekrachtiging van het arbitragereglement door de A.V. hebben de bevoegde middelen een enorm belangstelling voor dit reglement getoond en twee weken terug hebben vertegenwoordigers van de Amerikaanse en Russische kamers van koophandel beslist voortaan, dit reglement te zullen volgen. Dezelfde Commissie aanvaardde een verdrag over het goederen-transport per zee dat in 1978 zal gefinaliseerd worden, en zij legt de laatste hand aan een ontwerp over de internationale verkoop van korporele roerende goederen.

Reeds eerder vermeldde ik de aanvaarding van een resolutie over het nemen van pijzelaars en maakte ik een allusie op het vraagstuk van het terrorisme. Nieuw tijdens de laatste A.V. is geweest dat het ad hoc Comité over terrorisme, in 1972 opgericht, nieuw leven werd ingeblazen. Dit Comité vergadert binnenkort opnieuw voor het eerst sedert 1973 met de opdracht de bemerkingen der regeringen te onderzoeken en aanbevelingen te doen met het oog op een coördinatie om „het probleem van het terrorisme vlog te elimineren“.

U zal het met mij eens zijn dat het onmogelijk is alle resoluties van de A.V. te resumeren of te vermelden. Toch dacht ik dat het interessant zou zijn enkele andere resultaten van de A.V. te vermelden omdat zij, op een of andere wijze, een licht werpen op actuele problemen en, voor een belangstellend publiek, aanduidingen kunnen zijn van zekere stromingen die in de toekomst wellicht duidelijker aan het licht zullen komen.

1. Resolutie over de vluchtelingen van Palestina in de Gaza-strook (blz. 129-130).
2. Geschil over de wateraftapping van de Ganges nabij Farakka (blz. 143).
3. Bureaus der bijdragen tot de uitgaven van de Organisatie (blz. 387 ss.).
4. Stakingen der ambtenaren (blz. 420).
5. De verkiezing der leden van de Volkenrechtscommissie.

Herhaaldelijk werd over deze A.V. gezegd en geschreven dat zij mat is geweest en veel te kalm; zonder hoogtepunten. Precies alsof een A.V., om te slagen, vol van sensatie en controverses zou moeten zijn. Ik ben het volkomen oneens met diegene die beweerd hebben dat dit lome karakter van de 31ste sessie toe te schrijven is aan een „morele vermoeidheid veroorzaakt door een voortdurende frustratie en door de onwil van de Lidstaten om hun verantwoordelijkheden op te nemen“. De kalmte van deze sessie weerspiegelt eerder een beter klimaat in de internationale betrekkingen op het eind van 1976, en de afwezigheid van ernstige wrijvingen. In de bestaande konfliktvaardigheden was en is er een tendens tot aanzienlijke ontspanning. Het pleit precies voor de verantwoordelijkheid van de Staten dat zij dit momentum hebben

begrepen en zich bewust hebben onthouden van iedere excessieve retoriek om dit klimaat niet te verstoren. Naar aanleiding van deze overweging wou ik diegene die belangstelling hebben voor de werkzaamheden van de UNO en begaan zijn met het lot van de Organisatie willen waarschuwen voor gemakkelijke en goedkope kritiek die erop neerkomt te zeggen éénerzijds dat de UNO niet meer geloofwaardig is, dat zij uit de hand loopt en dat zij niet meer zo sérieus moet worden genomen van zodra er hoogoploeiende debatten zijn gevolgd door controversiële beslissingen, en anderzijds dat de UNO vermoeid is, afgedaan heeft en onbelangrijk of nutteloos is geworden zodra er een sessie is zonder controverses, zonder sensatie, maar gekenmerkt door een verregaande geest van verstandhouding en tegemoetkoming tussen de partijen.

Dit pleidooi betekent echter niet dat er geen schaduwzijden zouden bestaan in het werk van de Organisatie. Ik zal zeker niet de laatste zijn om de UNO vrij te spreken van bepaalde gebreken. Vanuit de bevoorrechte positie die ik mag bezeden is het mogelijk deze problemen niet alleen beter te zien doch ook begrip te hebben voor het feit dat wij hier te doen hebben met een machinatie waar opvattingen en stromingen uit alle lidstaten, alle nationale administraties samenvloeien. En de meesten onder U weten welks problemen reeds in één enkele nationale administratie bestaan.

Toch wil ik mij wegens aan enkele kritische bemerkingsen over de werking van de Organisatie. Het gaat hier over punten waarvan iedere objectieve waarnemer weet dat zij een dringende oplossing vergen; wil men daadwerkelijk vermijden dat de Organisatie haar geloofwaardigheid inboet.

Vooreerst is er de enorme proliferatie van de agendapunten. Men kan best begrijpen dat bepaalde politieke evenementen er toe leiden dat een precies punt op een bepaald ogenblik op de agenda van de Vergadering wordt geplaatst. Minder begrijpelijk is echter dat deze punten van jaar tot jaar automatisch (overgeschreven) worden op de agenda van een volgende tijdlijn zonder dat daartoe nog een dringende noodzakelijkheid bestaat. De initiatiefnemer wenst zijn eigen kind niet te zien verdwijnen; de overigen zijn er ofwel niet in geïnteresseerd of verwachten dat dit punt vroeg of laat voor hun van belang kan worden.

Verder schijnt het absurd dat hetzelfde probleem in de A.V. wordt besproken onder verschillende hoofdingen. Deze versnippering van een probleem heeft gevolgen die door de initiatiefnemer niet werden voorzien en gewenst. Dit fenomeen leidt ook tot veelvoudige herhalingen van verklaringen en kunnen het ongewenst en ongelukkig effect hebben dat de aandacht afgeleid wordt van de grond van het probleem met de daaruit voortvloeiende remmende werking op de ernstige pogingen tot globale regeling ervan.

Een andere factor die remmend werkt op de activiteiten van de Organisatie is het procédé dat erin bestaat bestendig en over tal van thema's de schriftelijke opmerkingen in te vragen van de Lidstaten.

KONTAKTADRESSEN

Uit de praktijk is gebleken dat de antwoorden doorgaans uitblijven en dat hoop en al 10 tot 15 procent van de regeringen hun schriftelijke opmerkingen insturen. Hoe kan de Secretaris-Generaal in die omstandigheden een globaal verslag of een analyse opstellen van de regeringstandpunten. Dit procedé wordt daarenboven gebruikt na een lang en uitvoerig debat in een Commissie van de A.V. precies als zouden de posities welke daar door de afgezanten mondeling worden ingenomen waardeeloos zijn en het regeringstandpunt niet weergeven.

Dergelijke vragen tot schriftelijke opmerkingen moeten beperkt blijven tot zeer belangrijke kwesties, en er zou moeten rekening worden gehouden met het feit dat, in de overgrote meerderheid der Staten, de administratie gewoonweg over onvoldoende middelen beschikt om gevolg te kunnen geven aan de vloed van questionnaires.

Dezelfde overweging noopt mij ertoe de waarde van talloze internationale conferenties in vraag te stellen. De Secretaris-Generaal van UNCTAD, G. Correa, verklaarde mij eergisteren dat hij in 1976 precies geteld 454 conferentiédagen heeft gehad. Het is een zeer onrustwekkend verschijnsel dat de grote conferenties van dit ogenblik gewoonweg geïnstitutionaliseerd worden. Denken wij aan het Zaerrecht, het humanitair recht... of dat de conferenties tot geen resultaat roter komen. De nationale administraties kunnen het eenvoudigweg niet meer aan, en in het Secretariaat van de Organisatie blijft er geen tijd meer over voor andere taken dan het bedienen der vergaderingen.

Vb. op juridisch vlak :

- 10 januari - 4 februari Asylrecht
- 17 maart - 10 juni Humanitair Recht
- 4 april - 6 mei Statenopvolging
- 7 mei - begin juni UNCITRAL
- Ad Hoc terrorisme en Charter
- Comité Gijdeling
- Zeerecht I

Ik geloof dat wij aan een grondige herdenking toe zijn niet alleen van de werkmethodes van de Algemene Vergadering doch ook van de technieken tot het bereiken van universeel aanvaardbare regelingen van de actuele problemen.

Wat de problematiek rond een A.V. betreft wil ik niet een voorstel doen om nog eens opnieuw een commissie op te richten belast met de restructuratie... Zou het niet geraden zijn een Comité van Wijzen (bij vb. de Voorzitters van de laatste vijf zittingen van de A.V.) te vragen zich over de werkmethodes van de A.V. te buigen en hieromtrent concrete voorstellen te doen rechtstreeks aan de Vergadering?

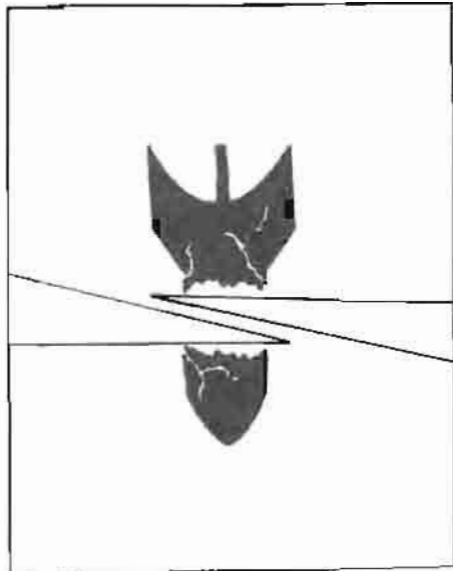

- Billiauw Rik, H. Verriestlaan 20, 8420 Kiemkerke
- Daghelet Gerard, Nieuwe Langestraat 54, 8400 Oostende.
- De Bibeckers Eric, Amazonedreef 18, 8200 Brugge.
- Bou v Hector, Hontzbroeckstraat 106, 8800 Roeselare.
- Wenes Villy, Driesstraat 84, 8880 Tielt.
- Weytys Walter, F. De Preziaan 2, 8500 Kortrijk.
- De Féver Gerard, Kleine Pontstraat 73, 8510 Marke.
- Holvoet Aimé, Damweg 30, 8730 Harelbeke.
- Borguet Bruno, Beemstraat 26, 3700 Tongeren.
- Van Muylen Etie, Bostraat 81, 3622 Sint-Lambrechts-Werk (Hasselt).
- De Senet Jos, Leeuwlandstraat 58, 2100 Deurne.
- De Boel Frans, H. Ramstraat 48, 2600 Berchem.
- Schmidt Staf, Prins Hoeweg 32, 2070 Ekeren.
- Van Calstere Jan, Jan Van Rijwijcklaan 188 a, 2020 Antwerpen.
- W... Jos, Gloriantaan 16, 2020 Antwerpen.
- De orthe Romain, Molenheid 1, 2153 Zoersel.
- Thyt Pad, Lindendal 17, 2510 Mortsel.
- De Bojym William, Pieter Coeckestraat 77, 9300 Aalst.
- De Muryder Jos, Bieckstraat 6, c9, 2800 Mechelen.
- De Rieck Hilare, Rechtstraat 31, 9118 Eksaard.
- Remon Emiel, Oude Molenstraat 25, 2700 Sint-Niklaas.
- Georlette Robert, Geraardsbergstraat 12, 9400 Ninove.
- Verheist Jules, Iepenstraat 76, 9000 Gent.
- Marechal Barth, Brugsteenweg 83, 9000 Eeklo.
- Van Yvoeren Carlos, Bierstal 25, 9920 Lovendegem.
- Verweest Jan, Valseiweg 3, 9220 Merelbeke.
- Wagemans Paul, Hundelgemasteenweg 166, 9218 Ledeberg.
- Provoet Nelly, Stuijvenbergstraat 34, 1020 Brussel.
- De Vlaeghere Wilfried, Jan Longinstraat 12, 1730 Zellik.
- De Scheepers Edwin, Herkolierstraat 41 a, 1080 Brussel.
- Borrens Laurent, P. Heymanslaan 127, bus 13, 1200 Brussel.

Neem contact met deze vrienden om de werking van de vredesbeweging in uw gewest beter te ontwikkelen. Maak u eveneens bekend zo het u enigszins mogelijk is ons te helpen ook in uw gemeente de initiatieven van de vzw. Vrede te ondersteunen.

BEWAPENING ONTWAPENING

SOCIO-EKONOMISCHE GEVOLGEN VAN DE BEWAPENINGSWEDLOOP EN DE ONTWAPENING

I. Lindemans.

1. Enkele gegevens over de evolutie, de continuïteit en het niveau van de bewapeningswedloop.

De meeste hier aangehaalde gegevens komen uit het „S.I.P.R.I. Yearbook 1976“ - „World Armements and Disarmements“ (Stockholm).

a. In de wereld :

30 jaar na het einde van de oorlog !

1) In 1975 beliepen de militaire uitgaven 280 miljard \$ in lopende prijzen.

Sinds einde 11de wereldoorlog of 30 jaar gecumuleerd : 4.500 miljard \$ in constante prijzen.

Sinds 1960 een groei in constante prijzen van 43 procent.

Dit is moeilijk voorstelbaar. De bewapeningsuitgaven per jaar zijn

- 6 procent 's wereldprodukt
- 10 procent van de wereldgrondstoffen
- 22 miljoen militairen (tegenover 2,5 miljoen geneesheren in de wereld)
- 60 miljoen militairen plus tewerkgestelde arbeiders aan productie en onderhoud
- 40 procent van de onderzoeksuitgaven van de wereld
- 25 procent van de wetenschapslui.

2) De vier groten :

U.S.A. & U.K. & Frankrijk & U.R.S.S. - ontwikkelen sinds 1945 tot 1975 :

- Operationeel :
76 typen en 144 varianten van vliegtuigen tot onderschepping, gevecht en aanval !...

- Mislukt en niet-operationeel :
36 typen en varianten !
Welke inspanningen, welke technologie, welke energie !... tot wat ?

3) Equivalenten

- Macro-benadering : 280 miljard \$ in 1975 aan bewapening
  - B.N.P. van Zuid-Amerika & Afrika (65 landen)
  - Werelduitgaven voor onderwijs
  - Het dubbele van uitgaven voor gezondheid
  - 15 x de uitgaven voor ontwikkelingshulp.
- Micro-benadering : er werden tot nog toe ongeveer 100 verschillende raket-systemen ontwikkeld, waarvan - ter illustratie - één in de U.S.A.: de AIM - 7 F „Sparrow III“ (langere afstand, krachtiger vernielingskoppen, betrouwbaarder en half - actief radar - x infra-rood systeem...) = 129 miljoen \$ over 1968-1975.
Welnu, het programma van de Wereldgezondheidsorganisatie tegen de pokken ... ook met „succes“ bekroond ! ... kostte slechts 83 miljoen \$ over dezelfde periode.

Commentaar :

- Welke verspilling
- Welke wanverhouding

Voor in-securiteit

Voor dood en vernieling.

b. In de NAVO :

1) In constante prijzen (1970)	miljarden \$	
	U.S.A.	Euro-NAVO
1965	63,7	23,8
1973	68,6	28,0
1975	64,3	29,4

2) In lopende prijzen - miljarden	U.S.A.		U.K.		Frankrijk		West-Duitsland	
	\$	% BNP			F.F.		D.M.	
1965	51,8	7,5 %	2	5,9 %	25,3	5,2 %	19,9	4,3 %
1973	78,4	6 %	3,5	5,0 %	22,2	3,8 %	31,9	3,4 %
1975	88,9		5		26,5		38,0	

c. *In het Warschau-pakt:*

1) In miljarden \$ volgens Benoit-Lubell ruilvoet	U.R.S.S.		Totaal W.P.	
1965	44,9		49,5	
1973	63,0		71,7	
1975	61,1		71,3	

2) In lopende prijzen + als % van „Netto-Matse Produkt“ (miljarden)	U.R.S.S.		Polen		Tjechoslovakije		Oost-Duitsland	
	Roebels	%	zloty	%	Kro	%	M.	%
1965	12,8	6,6 %	23,2	4,4 %	10,1	5,9 %	3,1	3,7 %
1973	17,9	5,3 %	40,4	3,8 %	16,8	4,7 %	8,3	
1975	17,4		47,3		19,3		9,5	

d. *In de ontwikkelingslanden:*

Zij vertegenwoordigen 14 procent van 's werelds militaire uitgaven. Maar sinds een aantal jaren stellen wij een zeer grote stijging vast:

- In constante prijzen (1973):
  - Derde Wereld 1965-1968 1,52 miljard \$
  - 1974-1975 4,38 miljard \$
  - Midden-Oosten resp. 550 en 2.500 milj. \$
  - Noord-Afrika resp. 70 en 378 miljoen \$
  - Midden-Afrika resp. 130 en 401 miljoen \$
  - Lat. Amerika resp. 114 en 197 miljoen \$
- Jaarlijkse groei:
  - Iran + 47 procent
  - Saoedi-Arabië + 32 procent
- Achter deze cijfers zit de schande van de petroleum-crisis, de „prostitutie“ van het Westen of de „oro-ter-oil-deal“!
  - Zuid-Afrika 1960-1961 44 miljoen Rand
  - Zuid-Afrika 1975-1976 948 miljoen Rand
- Bovendien zoekt Zuid-Afrika eigen a-bom!
- Brazilië:
  - 25 procent van de totale wapenaankoop van L.A.
  - Stijging van militair budget + 182 procent sinds 1962
  - Zoekt eigen a-bom.

Commentaar:

Er is de dwaze bewapeningswedloop van meerdere arme landen. Er is de bewapeningswedloop van onstabiele diktatoriale ontwikkelingslanden van het type „nieuw rijken“. Er is de bewapeningswedloop in de brutale anti-mensenrechten-landen.

2. Enkele gegevens over de evolutie, de continuïteit en het niveau van de wapenhandel.

a. De wapenhandel tussen geïndustrialiseerde landen (N.A.V.O. - W.P. - rest van Europa - Australië - Japan - N. Zeland) schijnt over jaren garen (1963-1973) in constante prijzen niet zoveel toe te nemen, integendeel. Schommelt rond de 3,5 miljard \$ per jaar... Neemt sinds 1973 eerder af. Maar de wapenhandel met de niet-geïndustrialiseerde landen neemt daarentegen zeer sterk toe: vooral tegenover

O.P.E.C. landen (48 procent), militaire-dictatoriale regimes (Chili-Brazilië, enz...), Midden-Oosten (hierin en omliggende landen) (56 procent) zowel als Zuid-Afrika.

b. Gevoel van nucleaire aankopen, zodat zelfs U.S.A. en Frankrijk schrik gekregen hebben van hun eigen zgn. „vele“ nucleaire verkopen: ... Plutonium is een „eenvoudig“ produkt voor kernwapens... en zelfs voor terrorisme! Pakistan, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Brazilië, enz.

c. De totale export van wapens is moeilijk te ramen op wereldvlak S.I.P.R.I. geeft voor 1974 een raming die ongeveer 22 miljard \$ moet belopen:

- 12 miljard voor de U.S.A.
- 10 miljard voor de andere ontwikkelde landen, inbegrepen de U.R.S.S., Tjechoslovakije enz. en een aantal West-Europese landen anderszins.

d. Voor *afzonderlijke landen*, zoals Frankrijk, Groot-Brittannië belangrijker wordend element in hun betalingsbilans! Aldus begrijpt men Giscard + reacties van Franse bisschoppen Aldus begrijpt men Calaghan + reacties in Labour Party

Element van commercialisatie
Element van „concurrentie“
U.S.A. embargo t.a.v. Turkije werd een „kluit“ voor Frankrijk + U.K. + Italië.
U.S.A. embargo t.a.v. Zuid-Amerika (Chili) werd een „kluit“ voor Frankrijk + U.K. + West-Duitsland.

De wapenindustrie in de U.S.A. maakte in 1976 recordcijfers, mede onder invloed van de wapenhandel. West-Duitsland legt meer en meer zijn schroom af van „high-quality“ wapenproducent (Leopard-tanks, raketten en U-boten) en zoekt - onder allerlei voorwaarden - meer en meer wapens te verkopen (o.m. Iran, enz...).

3. De bewapeningswedloop als „economische misdaad“ : sociaal-ekonomisch gevolgen :

a. *Op wereldniveau.*

1) *Vóóraf* : de bewapening is over haar norm „veiligheid“ ... Zij heeft een „over-killed-capacity“ en is een instrument van imperialisme geworden.

2) Het militaire is een illusoire veiligheid... en wordt het hoe langer hoe méér : dus zelfs gemeten binnen de normen-van-veiligheid is de bewapening, de bewapeningswedloop en de oorlog zelf GEEN oplossing.

Cf. na-oorlogse geschiedenis : Korea, Viëtnam, Israël, het geheel van de kolonisatie-oorlogen, Cyprus... zelfs Libanon.

In elk geval zou een oorlog tussen Oost en West in de Europese ruimte - of het nu een nukleaire of conventionele oorlog weze - alleen de algehele vernietiging of „le Néant“ tot gevolg hebben !

3) *Maar* :

— Als de veiligheid, waarvoor het werd ingeroepen, reeds twijfelachtig is...

— Dan zijn de sociaal-ekonomische gevolgen van de bewapeningswedloop onbetwistbaar als een ekonomische misdaad te aanzien.

a) 6 procent van 's wereldsprodukt sinds 30 jaar ! = 4.500 miljard fr. in constante prijzen... om onveilige veiligheid of veilige onveiligheid ! onvoorstelbare roofofbouw !...

b) Grootste hinderpaal voor de realisatie van de idealen van de Verenigde Naties

Het „gecumuleerd gewapend wantrouwen“ verhindert :

- Vreedzame ontwikkeling van wetenschap
- Vreedzame ontwikkeling van kernenergie
- Samenwerking voor wereldproblemen
- Interpenetratie van ekonomieën (Oost - West-Europa)
- Wereldwijde aanpak van ontwikkelingsprobleem zie b.

... zelfs het „voedsel“ wordt een strategisch wapen (U.S.A.) !

b. *Ten aanzien van de ontwikkelingslanden.*

Duidelijk : bewapening = 15 x ontwikkelingshulp ... maar dit is nog maar een statische vergelijking...

1) De politiek van invloedssferen leidt tot een politiek van bewapeningswedloop tussen de ontwikkelingslanden zelf.

2) Ontwikkelingslanden gaan méér en méér bewapenen met als gevolg :

— Eénzijdige interne ontwikkeling van de hoogste graad : Iran, Brazilië, Marokko, Pakistan, India, Somalia.

— Toelichting : de bewapeningsuitgaven ondersteunen meestal het „militarisme“, gaan dikwijls samen met diktatoriale regimes, maar vergroten in elk geval de bestaande ongelijkheden binnen het land ten nadele van de zwakken.

3) Groot obstakel in relatie 1ste en 2de wereld t.a.v. 3de wereld.

Paus Paulus VI zowel als Waldheim noemen de bewapeningswedloop een wereldwijd schandaal ten nadele van de arme landen. In feite en concreet gezien is de bewapeningswedloop de voornaamste hinderpaal voor een sterkere ontwikkelingshulp van de rijke landen tegenover de arme landen, wat „De Standaard“ daarover destijds ook moge beweren. Dat zal in de toekomst nog meer zijn. Ontwikkelingshulp is voor ons een herverdelingsmechanisme op wereldschaal. Bij ons kan „de herverdeling-met-gewicht“ alléén uit de post defensie komen ! Ook een man zoals Jan Tinbergen onderstreepte dit nog onlangs. Het ideaal van „een nieuwe ekonomische orde“ ... is niet te realiseren samen met de permanente bewapeningswedloop.

c. *Binnen de westerse markt-ekonomische of kapitalistische ekonomieën.*

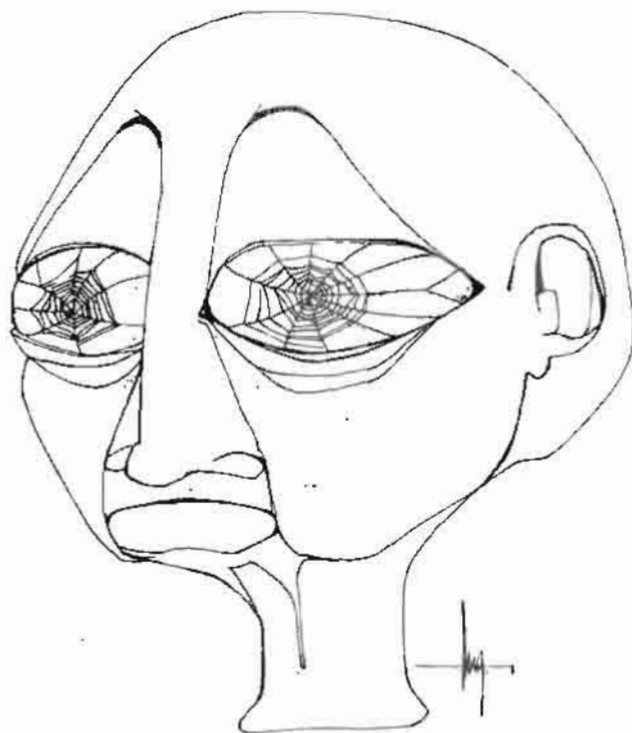
Het militaire - zowel het directe als het indirecte - wordt betaald door de gemeenschap.

In 1975 :

België	69,7 miljard B.fr.
Frankrijk	56,4 miljard F.F.
West-Duitsland	38,0 miljard D.M.
U.K.	5,0 miljard Pond.

1) Heel dit pakket kan in principie door de gemeenschap - uiteindelijk de Staat - anders uitgegeven worden. Er bestaat heel de gamma tussen equivalente belastingsverlagingen of/en overheidsinvesteringen en werkingskosten.

Deze sommen kunnen evengoed een instrument van ekonomisch beleid zijn, liefst in functie van een democratische planning.

2) Bovendien en over het algemeen in beter alternatieve toepassingen:

- Met grotere valorisatie van maakkracht
- Met groter gebruik van wetenschap x technologie
- Met beter gebruik van de geïncorporeerde grondstoffen x energie x techniek (het militaire „consumeert“ relatief méér aan schaarse grondstoffen x energie x techniek)
- Aan minder dure prijzen (militaire goederen stijgen volgens bepaalde gegevens 3 x sterker dan verbruiksprijzen).

3) Bewapening is structureel inflator.

- Onttrekken van een deel van het aanbod aan
  - Grondstoffen
  - Energie
  - Goederen
- „Wolven van oorlog-dollars“ over de wereld (Korea-dollars - Vietnam-dollars).
- Technologisch inflator (snelle veroudering)
- Militaire prijzen stijgen 3 x sterker dan civiele
- Door zijn impact op de nationale budgetten
- Door zijn impact op de betalingsbalansen.

4) Alternatieve toepassingen laten een grotere binnenlandse „veiligheid“ toe:

- Economische zekerheid (welvaart)
- Sociale zekerheid (verdeling)
- Civiele zekerheid (moreel)

Vb. Italië - Frankrijk - U.K. Wat zou het zijn, indien...?

En dan maar spreken over de toename van het binnenlands communisme... om over „uiters-links“ niet te spreken.

d. Binnen de socialistische economieën.

Niet zo eenvoudig valt te stellen.

Hoe méér deze landen „open“ staan, hoe méér de bevolking in de samenleving dan in het verleden gaat vergelijken, hoe méér men van de welvaart proeft of de soc. Cult. behoeften groeien... hoe méér... voelt men ook daar de last van de bewapening.

1) Jaarlijkse uitgaven van 5 à 6 procent van het „netto-materieel produkt“ in de U.R.S.S. - Polen - Tsjechoslovakije - Oost-Duitsland of 9 procent à 8 procent van het Budget van de Unie in de U.R.S.S. ... is toch belangrijk.

En men kan het ook daar maar 1 x aanwenden.

2) De bewapeningslast moet op de U.R.S.S. zwaarder wegen dan bijv. op de U.S.A.

- Om op hetzelfde niveau te komen.
- Met een „B.N.P.“ - of wat het ook zij - dat ongeveer de helft is van de U.S.A.

3) Ook de inflatiedrang (minstens de technologische inflatie) van de bewapening in „socialistische landen“ - Minder beschikbaarheid van goederen.

4) Ook in de U.R.S.S. is:

- 1 Moderne tank = 250 middelgrote auto's.
- 1 Jachtbommenwerper = 7 modern uitgeruste hospitalen.
- 1 Bommenwerper = residentiële woningen voor 5 à 7.000 mensen.
- 1 Nukleaire duikboot = 1/2 van een tunnel onder het kanaal Engeland - Frankrijk.

5) Plus de algemeen geformuleerde bezwaren voor de wereld als geheel en de relatie 2de wereld en 3de wereld.

4. De sociaal-economische en de organisatorische aanpak van de ontwapening binnen de westerse economieën.

Een westerse economie is politiek gezien in elk geval verplicht de reconversie van bewapening (wapenindustrie en wapenhandel) aan te kunnen wijzen aan haar idealen van democratie, vrijheid en broederschap enige kredietwaardigheid geven! Een democratie, een democratische Regering (een „vrije onderneming“) is een flop als bewapening (en „ergens“ een oorlog) de instrumenten worden om de expansie en de tewerkstelling te ondersteunen.

a. Negatief: ontwapening moet geen werkloosheid scheppen.

Historische referenties (Engeland - U.S.A.)

Maar...

Omkaderingsvoorwaarden en noodzakelijk beleid (aanbeveling van de V.N. - steeds alternatieve plannen in voorraad houden op nationaal en ondernemingsvlak)

b. Positief: goed georganiseerd kan de ontwapening zelfs grotere tewerkstelling meebrengen dan bewapening.

1) Amerikaanse studie: ieder miljard dollar van het militair budget dat zou overgebracht worden naar andere posten van de openbare uitgaven of naar het verbruik - via een equivalente belastingvermindering - zou af naargelang de concrete aanpak (transiënt) tussen de 10.000 en 21.000 werkplaatsen kunnen scheppen!

- 2) Wetenschap en techniek lijken ogenschijnlijk sterke toepassingen te krijgen in het militaire.
6 procent militaire uitgaven in de wereld, waartegenover 75 procent van de wetenschapslui, die nog 40 procent van de onderzoeksuitgaven van de wereld opslukken!
Dit is toch geen bewijs - globaal gezien - van hoge produktiviteit.

c. *Aanpak op het niveau van de Staat.*

- Kan best gebeuren in een „markt-economie“ van West-Europees type (ondanks de jammerklachten van Giscard!).
- Maar moet gepland worden.
- Objectieven zijn er genoeg (interne en externe welvaart en welzijn).
- „Instrumenten“ daartoe zijn er evenzeer (ev. Europese samenwerking voor een aantal projecten).
- Herscholing of heroriëntering van officieren kader!
- Daar zit stof in voor „la grandeur française“ van elk land.

d. *Aanpak op het niveau van de onderneming.*

- Het maximale winststreven „à tout prix“ kan niet de norm zijn!
  - Mogelijkheden en grenzen op het vlak van de afzonderlijke onderneming. Bijk. F.N. (voorstel alternatief plan over 10 jaar).
  - Het volstaat niet te verwijzen naar wat men allemaal met dat geld kan doen.
- Verschil tussen:
- Macro-micro vlak
  - Staat - onderneming
  - Syndicaat of arbeidersmissie bepaalde arbeider in bepaalde onderneming met bepaalde kwalificaties.
- Hoe de verworven hoge kwalificaties en hoog-technologisch „kunnen“ vrijwaren en opnieuw gebruiken?
- Vb. Lucas Aerospace - 14.000 arbeiders in 17 fabrieken - in het U.K. 43 procent militaire activiteiten.

Lucas Aerospace Combine Shop Stewards Committee“ publiceerden een uitvoerig reconversieplan, waarvan hier bij wijze van illustratie de terreinen worden aangeduid:

- 1) Oceanografische uitrusting - gericht op het opsporen en het winnen van aardgas, op het ophalen van op de zeebodem rustende gemineraliseerde klompen en op de onderzeese landbouw.
  - 2) Telegelide machines - electromechanische werktuigen van het menselijk lichaam op afstand bediend door een technicus en bestemd om in gevaarlijke middelen te worden aangewend.
  - 3) Transportsystemen - lichte weg- en spoorvoertuigen met inwendige verbranding die de voordelen van beide systemen combineren - luchtschepen.
  - 4) Remtoestellen - veilige toestellen voor weg- en spoorvoertuigen.
  - 5) Nieuwe energiebronnen: windgeneratoren, zonnepanelen die elektriciteit of rechtstreekse verwarming opwekken, gortj-stroomturbines.
  - 6) Medische voorzieningen.
  - 7) Energieproducerende eenheden.
  - 8) Elektronische apparaten die het toezicht op door zware machines verrichte operaties mogelijk maken.
  - 9) „Ballscrews“ waardoor de draai beweging in een lineaire beweging kan worden omgezet, en omgekeerd, en die kunnen worden toegepast op gereedschapswerktuigen en andere producten van het plan.
- Speciaal geval M.N.O.'s
  - Onderzoek: makten tussen twee soorten:
    - Zij die aan gaintureeerd zijn...
    - Zij die er niet aan gaintureeerd zijn
  - Parlement en regering moeten scherp toezien op elke vorm van en op elke druk van het „militair-industrieel complex“.

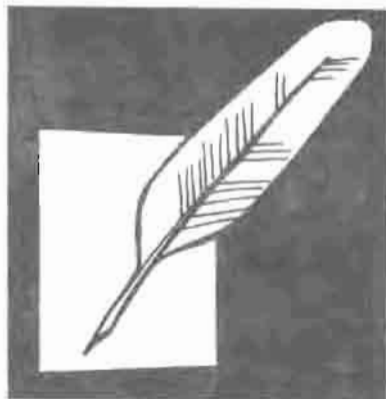
e. *De dynamiek van de ontwapening: ruimte voor wereldwijde economische taakverdeling en samenwerking.*

Laat ons even terugdenken aan de oorspronkelijke idee, die ten grondslag lag aan de Europese Kolen- en Staal Gemeenschap (E.G.K.S.).

Waarom deze idee niet wereldwijd uitwerken?

Het belangrijkste en meest bemoedigend inzicht op de sociaal-economische gevolgen van de ontwapening, geeft ons de dynamiek en het proces van vrede! Bewapening stopt het wederzijdse vertrouwen; de technologische en technische samenwerking, een rechtvaardige verdeling van de grondstoffen en een wereldwijd grondstoffen- en energiebeleid, de internationale handel en de ontwikkelings-samenwerking: kortom de interpenetratie van de economieën en een nauwe economische wereldorde.

Het „multiplier-effekt“ van het proces van de vrede is ongemeen groot!

KLAUS STAECK

EEN KUNSTENAAR ALS ONRUSTSTOKER IN DE POLITIEK

De Bundesrepubliek heeft steeds een aantal kunstenaars voortgebracht met een voor politieke en sociale problemen gevoelig hart. Figuren met een zekere marginaliteit. Met een konstante zin om de burgerlijkheid te verwerpen en het gevoel om een „open“ socialistische democratie te verwezenlijken.

Een daarvan is de Heidelbergse advocaat, uitgever en kunstenaar Klaus Staeck (1938).

Staeck is een kunstenaar die het contact met de basis wenst te herstellen, hij wil iemand zijn die de kunst verstaat massa's aan het denken te zetten over problemen die zijn partij, de SPD (Sozialdemokratische Partei Deutschland), nauwelijks tot het volk kan brengen. Staeck is actief SPD-lid, maar zijn werk is niet op deze partij afgestemd. Hij heeft het echter uitvoerig aan de stok met de tegenstanders van de SPD nl. de CDU (Christlich-Demokratische Union), de CSU (Christlich-Soziale Union) en de NPD (National-Demokratische Partei Deutschland). In januari 1975 kwam het parlement zelfs in moeilijkheden toen CSU-afgevaardigde Schulze-Vorberg een vraag richtte tot minister van Buitenlandse Zaken Genscher i.v.m. rijks subsidie aan een tentoonstelling in het ICA in Londen. Op één van zijn affiches had Staeck felle kritiek geuit tegen oppositieleider Franz-Jozef Straus (CDU) : hij werd er voorgesteld als een zwijngenslachter. De West-Duitse oppositie nam er aanstoot aan en bracht de zaak voor het parlement, met als resultaat een heleboel moeilijkheden. De schrijver Heinrich Böll nam het in een interview op voor Staeck en bekloeg zich over het gebrek aan vrijheid van Duitse kunstenaars in het buitenland.

Staeck zelf vertikte het nog langer als afgevaardigde van de Bundesrepubliek in het buitenland op te treden. Andere scherpe reacties van kunstenaars, journalisten, schrijvers, arbeidersgroepen en leraars volgden ; het bestuur van de SPD schaarde zich achter Staeck. Over geheel West-Duitsland verspreidden zich solidariteitsvoorstellingen in scholen, jeugdcentra, vakbondslokalen en sociale instellingen. De Jongsocialisten (Jusos) eisten een groot deel van de organisatie op.

De pers schonk uitermate veel aandacht aan deze zaak ;

„AL MIJN WERKEN BEVATTEN TWEE ELEMENTEN : EEN ARTISTIEK EN EEN POLITIEK. DE KIJKER VERGIST ZICH ALS HIJ MAAR VOOR EEN VAN BEIDE KIEST...“.

er werd ook een 350 bladzijden dik boek samengesteld „Der Fall Staeck“, met bijdragen van o.m. Heinrich Böll, Lothar Romain en Caroline Tisdall.

Het maatschappij-kritisch werk van Staeck dateert al van veel vroeger. De eerste prentbriefkaarten en affiches ontstonden in zijn studentenjaren aan de universiteit van Heidelberg waar hij afstudeerde als advocaat.

Ter gelegenheid van de viering van het Dürer-jaar in 1971 ontwierp hij een affiche met het borstbeeld van de moeder van Dürer : een oude, sterk gerimpelde vrouw. Daaronder de tekst : „Wilt U deze vrouw een kamer verhuren“. Hier trekt hij van leer tegen de verenigingen van grootgrondbezitters die door hun monopolie-positie onafhankelijk kunnen beslissen tegen welke voorwaarden en aan wie ze hun huizen verhuren.

In de verkiezingsstrijd van 1972 stelde Staeck zijn politieke opvattingen heel duidelijk ; ze leverde hem trouwens vele nieuwe ideeën op.

Een ervan : „De rijken moeten rijker worden, kies kristendemocratisch“, laat in dit opzicht aan duidelijkheid niet te wensen over.

De ongeveer twee miljoen (!) affiches, prentbriefkaarten en zelfklevers die Staeck sinds 1972 in nauwe samenwerking met zijn vriend en uitgever Gerhard Steidl heeft verspreid, zijn bestemd voor „de straat“, d.i. ook openbare gebouwen, vakbondslokalen, alternatieve informatie-centra en scholen, met een grote toeloop van publiek dat vrij in en uit kan lopen.

Zijn werk komt niet voor in de geïnstitutionaliseerde galerijen. Toen hij werd uitgenodigd deel te nemen aan grote internationale exposities in Keulen en Brussel ontwierp hij een affiche waarop men kon lezen : „De kunst van de 70-er jaren vindt niet in deze zalen plaats“, een ondubbelzinnig geformuleerde houding tegen de gevestigde waarden van het kunstwerk en het elitaire karakter ervan.

Staeck verwijst voortdurend naar de activiteit buiten op de straat, het meest publieke trefpunt in onze hedendaagse gemeenschap. Hij schudt aan de boom die zich

stevig heeft ingeplant, maar nog maar zelden tot bloei komt.

Hij ontwierp ook affiches voor Frankrijk, Engeland en Portugal. Alhoewel zijn werk vooral rechtstreeks te maken heeft met de politieke situatie in West-Duitsland kan men er uit leren dat de strijd voor een socialistische maatschappij overal dezelfde moeilijkheden kent. De recente gebeurtenissen rond de DDR-zanger Wolf Biermann maken dit nog eens extra duidelijk. Zowel Biermann als Staeck gebruiken - ieder op hun eigen terrein - kunst als middel in de politieke strijd. Van zodra men zich kritisch opstelt tegenover de maatschappij, in de zin van een openbare stellingname, wordt men gekonfronteerd met politiek. De politieke kunstenaar is echter niet noodzakelijk lid van een bepaalde partij. Dat dit bij Staeck wel het geval is, betekent echter niet dat zijn engagement als beeldend kunstenaar in directe relatie staat met zijn functie als partijlid.

Het werk van mensen als Staeck is - ook al kan je misschien niet volledig akkoord gaan met zijn ideeën - een bewijs dat een strijdcultuur (d.i. een strijdbare cultuur tegen de kapitalistische onderdrukking) wel degelijk tot de mogelijkheden behoort.

Roger D'HONDT.

Sinds enkele maanden reist in Vlaanderen een expositie rond met de politieke affiches van Klaus Staeck. Deze expositie heeft een mobiele en reizende functie. Ze is bestemd om te worden getoond in vakbondsklokken, sociale instellingen, ziekenfondsen, onderwijsinstellingen, op congressen en arbeidersbijeenkomsten. Ze sluit aan bij de tendens naar „strijdcultuur“.

Naast de ongeveer 50 affiches welke Staeck tot op heden heeft uitgegeven, samen met de prentbriefkaarten en stickers, is er een educatief gedeelte onder vorm van geschreven toelichting, krietese beschouwingen uit de media en een dialoog met het publiek.

De vorm waarin de expositie steekt is een doorloopomgeving met centraal een discussie en zitplaats. De mobiliteit ervan laat ons toe ze op de meest diverse plaatsen te monteren. Een minimum oppervlakte van ca. 9 x 9 m is wenselijk met een hoogte van 2,5 m.

Meer inlichtingen kan men bekomen op het adres van New Reform, p.a. Roger D'Hondt : Peter Benoitstraat 1, 9300 Aalst - tel. 053/ 77.94.03.

De expositie is de komende maanden te zien in het Concertgebouw van Brugge van 17 tot en met 19 mei, van 29 april tot 3 mei in Zottegem Volkshuis en met het paasweek-ende in de Casino van Blankenberge.

VREDESFONDS

W.W. Tielt : 200 fr. - G.D. Oostende : 100 fr. - J.E. Gent : 50 fr. - M.V.H. Gent : 100 fr. - J.C. Oostakker : 50 fr. - E.M. Brussel : 100 fr. - A.M. Brussel : 100 fr. - W.W. Kortrijk : 100 fr. - J.V. Gent : 100 fr. - N.VdV Evergem : 100 fr. - G.M. Gent : 100 fr. - B.B. Tongeren : 100 fr. - M.T. Gent : 100 fr. - R.W. Brugge : 50 fr. - Naamloos Drongen : 150 fr. - L. en J.V.W. Gent : 500 fr. - COD Spoor : 10.000 fr. - J.V.C. Antwerpen : 500 fr. - P.V.G. Drongen : 250 fr. - E.C. Antwerpen : 250 fr. - F.D.V. Gent : 250 fr. - D.M. Deurne : 250 fr. - A.D. Oostende : 100 fr. - E.D. Brugge : 100 fr. - T.B. Gent : 100 fr. - E.C. Antwerpen : 100 fr. - F.V. Gent : 50 fr. - L.F. Gent : 100 fr. - W.P. Brussel : 200 fr. - R.M. Oostende : 12 x 50 fr. = 600 fr. - E.L. Gent : 30 fr.

Onze oprechte dank aan al deze vrienden !

Stort eveneens een bijdrage in ons „VREDESFONDS“. Of nog beter. Geef aan uw financiële instelling een Bestendige Opdracht om maandelijks een bedrag, 50, 100 of zoals het u best past, op onze rekening over te schrijven. Voor VREDE is het een zekere inkomst. U zelf ontlast het van administratieve rompslomp en een soort verzekeringspremie voor de vrede. Dank bij voorbaat !

UIT DE OPROEP VAN ZEVEN FRANSE BISSCHOPPEN

... „Wij, die in Europa behoren tot naties die beweren de meest ontwikkelde te zijn van de wereld, wij zijn diegene die profijt halen uit de ontwikkelingslanden en hun uitbuiten. Wij zien het lijden niet die dit voor gevolg heeft voor ganse volkeren, in hun vlees en in hun geest. Wij dragen bij tot de verdeeldheid van de huidige wereld waar de dominantie van de armen door de rijken en de zwakken door de sterken opvalt.

Weten we dat de verspilling van de bronnen van de grondstoffen niet mogelijk zou zijn zonder de controle van de handelsbetrekkingen door de rijke landen ? Zien wij, wie voordeel haalt bij de wapenhandel, waarbij ons eigen land uitblinkt ?

Begrijpen wij dat de militarisatie van de regimes van de arme landen een gevolg is van de economische en culturele dominantie van de geïndustrialiseerde landen waar het leven bepaald wordt door de zorg naar winst vanwege de geldmachten ? ...

EMILE AJAR
LA VIE DEVANT SOI

Paris, (Mercure de France), 1975, 258 pp.
In het Nederlands vertaald door HENNY TILAN,
De Arbeiderspers („Een heel leven voor je“).

1. Waarom Emile Ajar enige tijd geleden een zo bewoed figuur was, is ons een raadsel.

Toen AJAR uit de anonimiteit trad bij de toekenning van één van de Parijse prijzen, brak er immers een literaire rei los van jankwist. Men beweerde dat AJAR AJAR niet was, dat hij waardeloos bedrukt papier de wereld had ingestuurd, dat jury's steekpenningen hadden ontvangen. Kortom dat AJAR de zoveelste literaire noot was. De Parijse literaire wereld ging zelfs zover een bomaanslag op de bekroonde schrijver te plegen... die hij overleefde en sindsdien bleef hij zeer degelijke en veel gelezen werken publiceren.

AJAR zelf droeg in niet geringe mate bij tot deze uitbarsting, door de onzekerheid waarmee hijzelf zijn dubbele persoonlijkheid bleef en blijft nantieren. Dit laat hem echter anderzijds toe in de huid van andere mensen te kruipen, zonder dat dit blijkbaar enige moeite kost. Dit is het geval voor „La Vie devant soi“, een boek over Mohammed, het zoonje van een ongekende vader en een straatmadeliefje. Zijn leeftijd schommelt tussen vier en tien jaar en hij verblijft bij „Madame Rosa“, een oudgediende joodse onderwereldfiguur, die met veel moeite aan de kost komt door kinderen van prostitués, tegen een flinke vergoeding, onderdak te verlenen.

2. Het boek is een **sterboek**, dat in de bijzondere taal van het kind Mohammed, het wereldje van Belleville beschrijft. De poelers, de travestieten, de hoertjes, de zwerfhonden, de angst en de hoop van de „ouderloze kinderen“, de achterbuurtdokter, de toestanden der overbevolkte kamers, de vrouwtjer Waloumba, de straatvogers, de blinde filosoof Hamit, e.a., bevolken dit grillige, anarchistische werelddeel van de zgn. „Achtstad“. De achterbuurt heeft zijn eigen ssecode, zijn heel eigen zeden en gewoonten. De solidariteit en de harde, doch hartige vriendschap tussen de versnipperen der harde is groot. De armoede, het ongeluk en het gebrek scheppen bijzondere banden tussen deze leden van het lompenproleta-

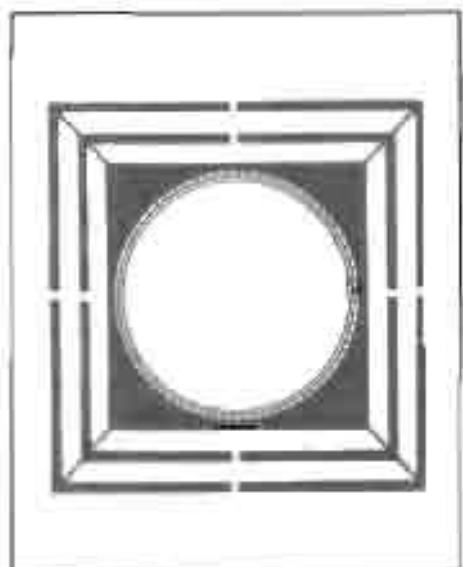
BOEKBESPREKING

riaat. Facieme valt er haast niet te bespeuren, al behoudt zijken zijn nationale fierheid, morele veroordelingen betreffen slechts het gebrek aan solidariteit en geschiedt de „goede zeden“, de rangen sluiten zich t.o.v. vertegenwoordigers van de AUTORITEIT, en iedereen helpt iedereen in geval van financiële nood af ziekte. Geen mens denkt eraan „Madame Lola“, een travestiet, bij nacht werkzaam in het beroemde „Bois de Boulogne“ te bespotten. Iedereen verdient de kost op zijn manier, iedereen heeft zijn problemen en leeft in zijn wereld. En zo is het goed. Maar de verschrikkelijke armoede en eenzaamheid verenigt deze „underdogs“ in het besef van hun onmenselijke, wanhopige ellende. Ook door AJAR wordt het beeld van de „lichtstad“ Parijs, aanwezig op alle domme ansichtkaarten, voor goed vernietigd. Meteen wordt Parijs de hoofdstad van een konstruktief land, Frankrijk, dat scherpe sociale tegenstellingen tooneert en zelfs bevordert. Dit scherp contrast wordt dik in de verf gezet wanneer de kleine, armzalige Mohammed, het verfoeid haveloos Arabisch kind zonder ouders, het andere stadsdeel bezoekt om er te dromen vóór de hekken van de uitstapramen van speelgoedwinkels, om er te stelen of om, samen met zijn regenscherm-pod „Arthur“, te bedelen. De kinders van de overvloed worden dan haastig in de schot der armen geworpen, zodat het burgerlijke gezeten weer rustig kan indommelen. Mohammed en Arthur begrijpen er niets van. Zij prefereren de warme vriendschap der armen boven de kille „glamourwereld“ van de eenzaamheid in overvloed. Diep in hun felkloppend menaerhart groeit echter de onverbidtelijke rancune... de opstand, de rodeleze woede.

3. Het boek kan o.i. best in het Frans gelezen worden. Wie graag het Parijse jargon leert kennen doet er goed aan Mohammed's kinderlijk op deze wereld in de oorspronkelijke taal te lezen.

Het eigenlijke verhaal heeft o.i. minder belang. Het geeft de aftakeling weer van „Madame Rosa“, de reuzenploegmoeder, zoals Mohammed deze beleefd heeft. De achtergrond is echter veel belangrijker zodat wij ons tot een aantal korte beschouwingen daaromtrent hebben beperkt. Tenlotte draagt de bijzondere spanning tussen de prieste werkelijkheid, die men achter het verhaal van Mohammed vermoedt, en diens naïeve visie, verhaald in zijn kinderlijk brabbeltaalje, heel wat bij tot de grootsheid van dit werk. Een doodscheenvoudig en vlot geschreven werk, dat groots wordt door levendige originaliteit, is een geslaagd werk. Men moet „La vie devant soi“ lezen omdat men met Ajar kan lachen om trieste toestanden en kan hullen om komische feiten. Onvergetelijk.

Yves Van de Steen.

DÉUS, PATRIA E AUTORIDADE

RUI DE OLIVEIRA SIMÕES

Portugal, 1976

Deze recente Portugese film onthult het proces van de klassestrijd in Portugal vanuit een duidelijke revolutionaire gezindheid. De kinist vangt zijn film aan met een scherpe, kritische blik op het wezen van de Portugese maatschappij onder het fascistisch bewind van Salazar en Caetano. De zware arbeid in de glasfabrieken, op het land, bij het vissen en aan de weg wordt gekontrasteerd met het parasitaire utopisch leven van de Portugese bourgeoisie en adel. Op een nogal didaktische wijze wordt de kijker, vooral met rekeningen, duidelijk gemaakt hoe de Portugese boerenklasse door hun miserabel levensgevecht op het werk van de arbeiders en boeren in Portugal, en op de slavenarbeid van de zwarte bevolking bij de exploitatie van de bodem van de Portugese kolonies in Afrika.

Hierna volgt een overzicht van de Portugese geschiedenis van de 20ste eeuw, vanaf de val van de monarchie in 1910. Op 11 oktober 1910 werd de Portugese republiek uitgeroepen tegen het verzet van de monarchie en van de Kerk in. De dragers van de republikeinse revolutie waren de kleine en middelgrote burgerij, vooral van Lissabon en Porto. Deze revolutie werd ook gesteund door de arbeiders, maar evenals in de Franse Revolutie van 1830, bracht hun aandeel geen vruchten op. De volgende zestien jaren vormen een woelige periode - we zien beelden van mislukte staatsgrepen van het leger en van stakende arbeiders die opkomen voor hun rechten - die ondermeer te wijten was aan het behoud van de archaïsche structuren van de monarchie. In 1926 wordt na een staatsgreep een militaire diktatuur o.l.v. Gomes de Costa ingesteld. Meer en meer treed Antonio Oliveira de Salazar, professor in de economie, naar vóór - ook in de film -, voortschrijt als minister van financiën en vanaf 1932 als eerste minister. Hij slaagt er geleidelijk aan in alle macht naar zich toe te trekken. In maart

1933 wordt Portugal onder Salazars' leiding omgevormd tot een fascistische staat naar het Italiaans model van Mussolini.

In 1938 riep Salazar in Braga (?) voor een grote menigte een toespraak ter gelegenheid van de tiende verjaardag van het regime, waarin hij deze volzin liet ontvallen: „Men betwist GOD en zijn deugd niet; men betwist het VADERLAND en zijn geschiedenis niet; men betwist het GEZAG en zijn prestige niet!“. Deze grootspraak (teziens van de film) brengt de drie grondlijnen van het Portugese fascisme naar vóór. De uitwijding over deze drie elementen God, Vaderland en Gezag, vormt de kern van deze film.

GOD.

De kerk was één van de hoekstenen van het fascistisch regime. Simões belicht een acht interessante gebeurtenis in dit verband, nl. het bezoek van Paus Pius VI aan het bedevaartsoord Fatima. Tegenover een zeer talrijke menigte staat de Paus op een verhoog, naast vertegenwoordigers van de dragers van het regime, nl. de hogere clerus, de legerleiding, adel en burgerij. De kinist vestigt onze aandacht op de uiterblikken die door de achterlijk gehouden bevolking, onder indruk van de redevoering van kardinaal Cerejeira - waarin deze het heeft over de voorbeeldige erasmische van het Portugese volk - overtroffen worden. Spontaan komt bij massaal de vraag op hoe het mogelijk is dat de Kerk zich zo kon laten compromitteren.

VADERLAND.

Het vaderland werd tot mythe verheven om het barbaars Portugese kolonialisme om diens strijd tegen de bevrijdingsbewegingen te verantwoordigen. We krijgen beelden te zien van het verlies van Goa (India) en van de koloniale oorlogen - hevige repressie van het koloniale leger tegen de Afrikaanse bevolking die in verzet komt tegen de gedwongen plantage-arbeid - de jaksavolle organisatie van de PAIGC in Guinee-Bissau - talrijke inspectie tochten van generaal de Spínola in de koloniale gebieden. Het verminkte lichaam van een ex-militair uit de koloniale oorlog doet ons denken aan de 3.000 andere jongeren die hetzelfde lot deelen en nog meer aan de 5.000 jongeren die in de „overzeese gebieden“ gestorven zijn. Dit alles in uitvoering van Portugals „historische zending“!

GEZAG.

Ook Portugal had, zoals Nürnberg in Nazi-Duitsland, zijn massa-bijeenkomsten van de „Nationale Eenheid“, waarbij de bevolking opgehitst werd door bombastische, nationalistische taal van fascistische demagogen. De heilige fascistische principes, gezag en openbare orde, werden gehandhaafd door rechtspraak, leger en politie. De twee pijlers van de „Estado Novo“ waren evenwel de geheime politieke, de Pide, en de GNR, (republikeinse garde of gendarmerie). De Pide werd in 1969 omge-

vormd tot de DGS (directie van de algemene veiligheid) ; enkel de naam veranderde, de repressieve aard bleef. In een interview met A. Tomas, president van de Pide, ontkent deze laatste hardnekkig dat politieke gevangenen gefolterd werden. Besiden van slachtoffers van de Pide bewijzen evenwel het tegenovergestelde. De Pide beschikt over 23.000 agenten, en daarbij nog een uitgebreid verklikkersnet. Ze werkten in de kolonies mee aan de repressie tegen de vrijheidsstrijders.

Wie er andere politieke of sociale ideeën op na hield, maakte kennis met gevangenis, foltering en werd eenvoudig vermoord, zoals Humberto Delgado, die in 1958 zich kandidaat stelde als president tegen M. Caetano, met een democratisch getint programma.

De anjerrevolutie van 1974 vormt het laatste deel van de film : de machtsgreep van de MFA, de toeluchtingen van de soldaten door het volk ; de eerste regering onder de Spínola, de vrijlating van de politieke gevangenen en het in hechtenis nemen van de Pide-agenten, de grote volksvergaderingen van de socialistische en de kommunistische partij. De revolutionaire gebeurtenissen worden toegelicht door een interview met Otelo de Carvalho. Uit deze beelden komt de hoop van het Portu-

gese volk op een vrije, democratische en rechtvaardige maatschappij sterk naar voor.

De Portugese revolutie had evenwel onmiddellijk te kampen met economische moeilijkheden die overgeerfd werden van het fascistisch regime. Het fascisme was overwonnen, maar het kapitalisme blijft. Een interview met een Portugees boer, waarmee de film eindigt, maakt duidelijk dat de restanten van een halve eeuw fascisme niet van de ene dag op de andere weg te ruimen zijn.

Zijn levendige stijl - door het inlassen van talrijke interviews, zowel met directe getuigen als gewoon, met mensen uit het volk ; zijn satirische tinten - vooral in het gebruik van contrasterende beelden ; en zijn origineel gebruik van muziek - bij Spínola's inspectietochten weerklinkt het noodlotsthema van Beethovens "Vijfde" - maken deze film tot een degelijke en interessante, politieke documentaire over de hedendaagse geschiedenis van Portugal. De saaiheid en het intellektualisme van verschillende politieke films vindt men hier geenzins in terug.

Filip De Paupe.

HET GAAT OM JE LOON...

Als je werkgever je loon betaalt langs een rekening bij de ASLK, kan je van tal van voordelen genieten.

Als je bijvoorbeeld een woning wenst te kopen of te bouwen kan je bij de ASLK lenen tegen een voorkeurtarief.

Je kunt er alles over lezen in het foldertje dat we je meteen opsturen zodra we onderstaande bon ontvangen.

ASLK

ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRETEKAS

Te sturen aan de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, Dienst 089,
Wolvengracht 48 te 1000 Brussel.

Naam en voornaam .....

Adres .....

wenst het foldertje over de salarisbetaling langs de ASLK.

opvoeden tot vrede

VREDESOPVOEDING EN KINDERBOEKEN

Bernhard Schneider.

Vertaald uit „Probleme des Friedens“ 7-8-1974.

Vertaling en samenvatting : Eric Hulsens

Jan Van Calsteren.

Het probleem van de menselijke agressiviteit kreeg de laatste jaren steeds meer aandacht, van de publieke opinie in 't algemeen en van de sociaal-wetenschappelijke onderzoekers in 't bijzonder. Het bleek, dat gewelddaden en agressie zouden „aangeleerd“ worden door opvoeding en milieu. Maar als dit zo is, dan moet het ook mogelijk zijn de mens, en meer bepaald het kind, zo te beïnvloeden, dat agressie niet meer - of althans niet meer in die mate - in hem opkomt.

Nu is, in de opvoeding, de invloed van het kinderboek niet te onderschatten. Het is dan ook logisch, dat het voorstellen van geweld en conflicten en de manier om die op te lossen, moet gebeuren met het oog op het „opvoeden tot vrede“.

De pedagogische betekenis van het kinderboek is echter wel begrensd :

1. Het kinderboek is maar één faktor van de vele, die de opvoeding bepalen.
2. De keuze van het kinderboek, zowel als de opvoeding van het kind zelf, wordt bepaald door de pedagogische instelling van de ouders.
3. Buiten de stripverhalen, de farwest- en misdaadromantiek en andere lektuur van verdacht allooi, dringt het kinderboek niet tot de arbeidende klasse door en blijft het voorbehouden aan de kinderen van de middelste en hoogste sociale klasse.
4. Ook het commercieel aspekt staat de verspreiding van het goede kinderboek in de weg.

Als we ervan uitgaan, dat kinderen in hun konkrete leefwereld conflicten en gewelddaden direkt of indirekt ervaren, dan is het ook logisch, dat die ook in kinderboeken voorkomen. Dit betekent dan wel een radikale afrekening met de in de meeste kinderboeken voorgestelde „gave kinderwereld“ die - gewild of niet - er toe bijdraagt, dat kinderen van kleinsaf elk kritisch bewustzijn onthouden wordt. Kinderboeken zouden immers niets met politiek te maken hebben.

Vredesopvoeding betekent echter, dat de maatschappelijke en internationale conflicten, die aan de basis van de

„georganiseerde onvrede“ liggen, erkend worden, en meer nog, dat naar hun maatschappelijke oorzaken wordt gevraagd, en dat die ook worden onthuld. Het is zeer belangrijk, dat conflicten in kinderboeken niet als geïsoleerd verschijnen. Dit wil zeggen, dat ze niet worden voorgesteld als natuurlijk, of door God gewild, maar als historisch bepaald en derhalve uitschakelbaar. Gewild wordt niet gezien als uitdrukking van een menselijke agressiedrift met het karakter van een noodlot, maar wordt op zijn maatschappelijke achtergronden doorgeleefd.

Het spreekt vanzelf, dat de verheerlijking van gewelddaden in kinderboeken in 't algemeen afgekeurd wordt. Vraag is natuurlijk waar de grens ligt tussen verheerlijking van geweld en de voorstelling ervan als uitdrukking van de realiteit. Men zou het zo kunnen stellen, dat verheerlijking van geweld de geïsoleerde voorstelling van gewelddaden is, zodat ze een doel op zichzelf lijken. Daar staat tegenover, dat geweld meestal in samenhang met conflicten optreedt. In kinderboeken moeten ze dus enkel maar op die manier getoond worden, en de oorzaken, zowel als de gevolgen ervan mogen niet verdoezeld worden.

Het tonen van die gevolgen, het onthullen van al het leed en ellende, die gewelddaden soms meebrengen, kan „attractiviteit“ ervan zeker heel wat verminderen.

Toch wordt geweld nog op een subtiële manier verheerlijkt wanneer het als wettelijk wordt voorgesteld en er van rechtvaardig geweld of politie- of staatsgeweld wordt gesproken. Geweld wordt in dit verband alleen daardoor gerechtvaardigd, dat het door morele categorieën en door wetten wordt gelegitimeerd. Zo vinden we in v kinderboeken het simpele onderscheid terug tussen goeden en slechten, tussen politie-agenten, die voor de orde zorgen, en dieven, rovers e.a., die deze orde met geweld vernietigen. In dergelijke kinderboeken is geweld een belangrijk gedragsprincipe. Er wordt gespekuleerd op de attractiviteit van „rechtvaardig geweld“ als de blijkbaar eenvoudigste vorm van konfliktoplossing.

Maar, is het niet in vraag stellen of helemaal niet vernoemen van „struktureel geweld“ ook geen vorm van verheerlijking van het geweld? Vanuit het standpunt van de vredesopvoeding zouden precies ook deze vormen van struktureel geweld eens kritisch mogen aangepakt worden. Vooral de voor kinderen ervaarbare vormen van dit geweld zouden moeten getoond worden.

Een verder gezichtspunt waar rekening mee gehouden moet worden is, dat er verschillende mogelijkheden zijn om conflicten op te lossen, d.w.z., om de reële oorzaken van het conflict en het daaruit voortvloeiende konfliktsgedrag, weg te nemen. Daarbij zouden dan ook de verschillende „gewelddadige“ oplossingsmogelijkheden kunnen getoond worden, terwijl het ook duidelijk moet worden, dat er, bij het oplossen van conflicten, rekening gehouden wordt met de belangen van de betrokkenen. In de verhalen is het dus niet het recht van de sterkste, dat verdedigd wordt; er wordt integendeel gezocht naar de mogelijkheden tot een optimale zelfverwerkelijking van elk individu.

Hierbij sluit aan, dat voorstellingen van conflicten en vormen van geweld, die kinderen angst kunnen aanjagen, vermoeden moeten worden. Zoals beschrijvingen van volledig irrationele gebeurtenissen, die met angstwekkende conflicten en deprimerende gewelddaden doorspekt zijn. Het is belangrijk, dat de kinderlijke fantasie gestimuleerd wordt, maar alleen in die zin, dat de kinderen leren hun eigen leefmilieu te verkennen en het ook als een opgave voor creatieve vormgeving ervaren. Doordat de conflicten irrationeel lijken en het geweld bedreigend werkt, wordt bij het kind angst opgeroepen, omdat de getoonde conflictoplossingen in hun irrationele abstractie niet bevattelijk zijn. De aldus opgewekte angst bewerkt niet het stimuleren, maar juist het afremmen van de kinderlijke fantasie met betrekking tot het oplossen van conflicten. Het gevaar is groot, dat deze angst agressie oproept, op grond van de door het kind als dreigend ervaren voorstellingen.

Daaruit volgt de eis, dat kinderboeken moeten uitgaan van reële conflicten, conflicten dus, die het kind kan begrijpen, en met oplossingen, die het kan volgen en overdragen op zijn eigen situatie.

In sommige zgn. linkse kinderboeken ontbreken vaak identificatie- en imitatie mogelijkheden, wat wel jammer is. Want het is nuttig, dat kinderen, bij de voorstelling van conflicten, een voorbeeld krijgen, een persoon, wiens gedrag, bij het oplossen van conflicten, direct aanschouwelijk kan herleid en gevolgd worden.

Het is natuurlijk duidelijk, dat kinderen alleen niet in staat zijn alle conflicten op te lossen, maar dat ze ook de hulp van volwassenen nodig hebben. Daartegenover moeten we stellen, dat kinderen maar door zelfstandig handelen democratische spelregels kunnen leren. Daarom zouden ze door kinderboeken gestimuleerd moeten worden om die zelfstandig handelen bij het oplossen van conflicten aan te wenden. Ze mogen daarbij gerust ook de grenzen van bepaalde acties ervaren en leren inzien, dat ze ook de samenwerking en solidariteit van andere kinderen en volwassenen nodig hebben.

Maar wat baat de beste ontleding van conflicten en geweld als er in de gangbare vorm van kinderliteratuur geen rekening mee gehouden wordt?

Want die gangbare vorm is immers die van het denktingsverkeer. Over wat hun voorgezet wordt hebben de kinderen niet de minste inspraak. Het is immers zo, dat niet wat kinderen interessant behandeld en voorgesteld wordt, maar dat integendeel de kinderen het voorgestelde als interessant moeten ervaren.

Daerbij komt nog, dat kinderboeken in de regel formeel zo gekonstrueerd zijn, dat ze alleen voor individuele lektuur geschikt zijn. Het samenlezen en bespreken komt niet aan bod. Het gangbare kinderboek is er extern op afgestemd, dat kinderen en opvoeders in het lees- en denkproces bij een boek betrokken worden.

De meest beslissende factor van structureel geweld van het kinderboek ligt echter in zijn afhankelijkheid van de markt. Het aanbod van kinderliteratuur wordt bijna uitsluitend bepaald door het winststreven van uitgeverijen

en boekhandelaars. Doorgaans wordt het aanbod niet door de vraag bepaald, of als dat toch eens het geval is, alleen maar nadat eerst de vraag gemanipuleerd is. Dit betekent echter uiteindelijk, dat alleen zulke kinderboeken speciaal gepromoveerd en geproduceerd worden die de kans hebben goed verkocht te worden. Wat weer duidelijk een manipulatie van buitenaf van het opvoedingsmiddel kinderboek inhoudt.

Er werd reeds gezegd, dat in kinderboeken vooral die conflicten en vormen van geweld voorgesteld moeten worden, die kinderen direct raken en bij de afschaffing waarvan ze belang hebben. Kinderboeken zouden dan ook best samen met kinderen gemaakt worden. Zodat met de behoeften van de kinderen rekening kan worden gehouden en er ook beter bij de ervaringshorizon van de kinderen kan aangeknoopt worden.

Kinderboeken moeten ook impulsen voor het gebruik bevatten. Dit betekent o.a. dat kinderen in de boeken met bepaalde problemen geconfronteerd worden die ze samen met hun ouders en andere kinderen kunnen bespreken. Aldus wordt het kinderboek een object van het leren en lezen van groepen, dus een stimulans voor het ervaren van solidariteit met andere kinderen.

Het feit, dat kinderboeken politiek gebonden zijn mag er ons niet toe verleiden kinderen op uitwendig rationele wijze de oorzaken van de sociale onvrede te ont-hullen. Kinderen zijn geen volwassenen en sociale samen-hangen moeten in het raam van hun kinderlijke ervaringsmogelijkheden voorgesteld worden. Het leren vol-trekt zich bij hen minstens evenzeer op het emotionale en sociale vlak als op het intellectuele. Om deze reden moet ook de uitwendige presentatie (illustratie, letter-type, enz.) aan de kinderlijke verwachtingen aangepast worden.

Een eis, ondanks de politieke gebondenheid, is wel, dat kinderen door kinderboeken niet politiek geïndoktri-neerd mogen worden. In die zin, dat „politieke opvoeding“ niet anders betekent dan de „politieke interpre-tatie van kinderlijke ervaringen“.

Als besluit zouden we tenslotte kunnen zeggen, dat al-leen door het afstemmen van de inhoud en de vorm, het kinderboek kan beantwoorden aan de eisen van een vrede-opvoeding in de hier omschreven zin.

dedekoratie.
PUBLICITEIT

meubeldekoratie

Janverwest
Joslamarcq

Valleiweg 3 - 9220 Morsbeker — ☎ 001 - 30 80 53

AFSCHRIKKINGSMACHT VAN DE NAVO

Bovengenoemde titel en de hierbijgepubliceerde foto komen uit het tweemaandelijks tijdschrift „Navo-Kroniek“ (dec. 1976), een uitgave die wordt uitgegeven door de voorlichtingsdienst van de NAVO onder toezicht van de secretaris-generaal van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie.

Onderstaand artikel verscheen in DE VLAAMSE OUDSTRIJDER het veertiendaags blad van het Verbond der Vlaamse Oudstrijders en oud-soldaten.

Wij denken dat het nuttig was deze interessante bijdrage integraal over te nemen.

Eenzijds omdat dit op een duidelijke wijze de vinger op de wonde legt, anderzijds omdat het aantoont dat niet alleen in VRIJEDEN en door de vredesbewegingen maar ook in andere middelen de onzinnige bewapeningswedstrijd wordt aangeklaagd.

AWACS OF DE MILJARDENDANS...

AWACS wil zeggen : Airborne Warning and Control System. Het is een vliegend luchtwaarschuwingsnet dat tegelijk als commandocentrale kan optreden en waarvan de Amerikanen het gebruik aan het NAVO partners weer hebben aanbevolen op de laatste wintersessie van de NAVO. De Europese NAVO-leden hebben echter geen toezeggingen tot aankoop kunnen doen omdat deze geïntegreerde AWACS-systemen miljarden dollars kosten. De NAVO zal echter moeten beslissen over de aankoop, ten laatste tegen de lente. De Amerikanen voeren immers een sterke reclamecampagne en ook op de BRIT hebben wij een filmpje gezien waarin de kwaliteiten van het systeem worden in de verf gezet. De Amerikaanse oorbewellhebber der Luchtmacht, generaal Jones noemde het AWACS-systeem een revolutionaire ontwikkeling in het luchtwaarschuwingssysteem. Het is het enige systeem, aldus Jones, dat iedere beweging op aarde, in de lucht en terzee opsporen, vinden en interpreteren kan en volgens hem kan alleen AWACS de NAVO in staat stellen het overwicht van het Warschaupakt tegemoet te treden. Daar de luchtmacht bij een verrassingsaanval van de Russen de grootste last van de strijd moet dragen, aldus Jones, moet men die luchtmacht zo kunnen bevelen en leiden dat ze een Russische Blitz-aanval reeds bij het allereerste begin afslaan kan.

De kern van het AWACS-systeem is een vliegend steunpunt : een omgebouwde Boeing 707 die volgestouwd wordt met AWACS-apparatuur. Daar de Amerikaanse firma de Boeing niet meer produceert zal, moeten de bondgenoten snel beslissen, aldus de Amerikanen. Dus, m.a.w. het omhulsel van het systeem, het Boeing-vliegtuig, wordt door de Amerikanen als argument gebruikt om de Europese bondgenoten voor een snelle positieve beslissing onder druk te zetten.

De AWACS-vliegtuigen kunnen zonder bij te tanken elf uur in de lucht blijven en per stuk bewaken ze tot vijfhonderd kilometer diep het vijandelijk luchtruim. Zo kan elke vijandige aanvalsbeweging zeer snel ontdekt worden en kunnen de eigen luchtmachten zeer snel verwittigd worden en optreden. Het systeem kan echter ook vloeten en pantserkolonnes ontdekken en kan zelfs laagvliegende verkenningsvliegtuigjes en nuttige voertuigen op de baan volgen.

Amerikanen hebben de NAVO 34 van die Boeing-vliegtuigen aangeboden waarin het systeem dan gebouwd moet worden. Per stuk kost een AWACS-Boeing zowat 120 miljard frank, ja, honderdtwintig miljard. Met het geld van één zo'n AWACS-vliegtuig kunnen zowat 100.000 sociale woningen worden gebouwd.

Denk nu niet dat de NAVO thans geen waarschuwing-net bezit : er is momenteel een MADGE-systeem (Note Air Defence Ground Environment Equipment), waarvan de orthodoxe defensie-journalisten nu schrijven dat het verouderd geraakt. Om toch niet te moeten beweren dat het achterhaald en inefficiënt is, zegt men dat AWACS aan dat zij stilaan verouderd systeem kan vastgekoppeld worden. De NAVO-generaals zijn er allereerst al van overtuigd dat de NAVO het AWACS-systeem niet missen kan, maar de politici schuwen in een tijd van economische en begrotingsmoeilijkheden de reusachtige kosten. Vooral de Duitse Bondsrepubliek, die belang heeft bij een snelle waarschuwing van een vijandige aanval en die het economisch nog relatief goed steit, zal onder zware druk komen te staan. Zegt generaal Jones, alleen de luchtmacht is in staat en heeft de effectieve middelen om een eerste offensief van de Russen af te slaan, maar daartoe heeft die Luchtmacht AWACS nodig. Jaja, dat zal wel, maar waartoe dienen al die conventionele legertjes dan ? Waartoe dienen de Belgische troepen dan die thans in Duitsland gelegerd zijn ? Of mogen we die allemaal naar België terughalen en het landleger opdoeken ? Het ware een mooie besparing.

Dr. Guido Provoost.

Foto : Boeing Aerospace Company.

MIJNE HEREN HET IS SIMPEL!

WE PRODUCEREN WAPENS...

DIE DODEN...

DANKIJ UW
AANMOEDIGINGEN
LUITENANT!

MOOI SCHOT SOLDAT!

FLATEUR

OF VERMINKEN!...

KNAL!
EEN BAL!
TUSSEN 2'N
BALLEN

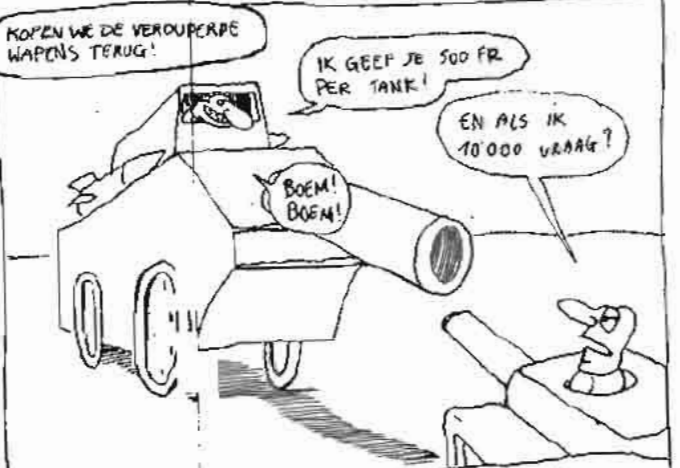
GRAFJAS

ARGLL!

WANNEER DE OORLOG VOORBIJ IS

GOED NIEUWS MANNEN
DE OORLOG IS VOORBIJ

KOPEN WE DE VERDOUPERDE
WAPENS TERUG!

IK GEEF JE 500 FR
PER TANK!

EN ALS IK
10'000 VRAAG?

BOEM!
BOEM!

WE SMELTEN ZE
EN MAKEN ER
ROLSTOELEN EN
PROTHESEN VAN
DIE WE VERKOPEN
AAN DE OORLOGS
INVALIEDEN.

10'000 BALLEN PER BEEN!

EN ALS IK MAAR
500 GEEF?!

SCHITEN WE
JE ANDER BEEN
OIK AF!

PANG
PANG!

GENIAAL!

FANTASTIES

SIMPEL!

BOEKHANDEL

DE FAKKEL

Piemanstraat 14, Kortrijk
Tel. 056/ 22 13.16

Men vindt er de NIEUWSTE BOEKEN
en GROTE KEUS JEUGDWERKEN

Korting voor rechthebbenden.

ONTDEK CUBA

Een belangwekkende rondreis waarbij, naast het cultuurhistorisch patrimonium en het natuurschoon, ook de economische en sociale problemen van het land aan bod komen.

Een 17-daagse reis, vliegen inbegrepen.

Vertrekdata : 8 juni (34.750 fr.) ;

9 juli en 6 augustus (38.950 fr.)

Nadere inlichtingen : „VZW - VOLKSTOERISME“
Erkende Vereniging voor sociaal toerisme,
Stalingradlaan 78, 1000 Brussel.

De „Topboekhandel“
ALLE UITGAVEN
Meer dan 300.000 „pocket“
boeken in 6 talen.

CORMAN

Ravensteinstraat 28-30
1000 Brussel
Tel. 02/ 511.67.29

Sociale Zetel
Ad. Buyllastraat 11
8400 Oostende
Tel. 059/ 70.27.24

Kustlaan 169 en
Strandstraat 9
8300 Het Zoute
Tel. 050/ 60.18.26

Het boek dat u zoekt is
er. Zonet **CORMAN**
zoekt en vindt.
M. CORMAN,
Oostende
Prijs: 16.83.33

BOEKENFONDS MARNIX

Heeft steeds een uitgebreide keus van :

- Literaire
  - Wetenschappelijke
  - Politieke
- boeken.

Als ook :

- Engelse
(Penguin - Pelican...)
- Frans
(Livre de Poche - 10/18...)
- Duitse
(D.T.V. - Goldmann...)

pocketseries.

AJUTINLEI 18 - 9000 GENT
(evenwijdig met Veldstraat)

Tel. 091/ 25.10.92
Doordlopend geopend van 8.30 u. - 18.30 u.

VRIJE TOEGANG

ALLE GOEDE DINGEN BESTAAN IN 3

1. KWALITEIT

alleen grote merken :

PHILIPS - AEG - GRÜNDIG - BAUKNECHT - SIEMENS - DUAL - BRAUN - TOSHIBA

2. PRIJS

de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen in onze discount-afdeling.

3. SERVICE

eigen gespecialiseerde technische dienst, gegrandeerde herstelling van alle merken.

Stereo & HiFi
Stereo & HiFi
Kleuren TV
Huishoudapparaten

Electros

aan het stadhuis te Oostende.